Project funded by
EUROPEAN UNION

Ecotour-net

Black Sea
CROSS BORDER
COOPERATION

Вело маршрути в Бяла

Cycling Routes in Byala

CROSS BORDER
COOPERATION

Common borders. Common solutions.

www.blacksea-cbc.net

БЯЛА

Project funded by
EUROPEAN UNION

Common borders. Common solutions.

www.blacksea-cbc.net

Project funded by EUROPEAN UNION

Вело маршрути в Бяла

Cycling Routes in Byala

CROSS BORDER COOPERATION

Common borders. Common solutions.

www.blacksea-cbc.net

Индекс / *Index*

ЕКОТУРНЕТ Развитие на мрежата за екотуризъм в Черноморския регион
ECOTOUR-NET Developing Ecotourism Network in the Black Sea Region 6

Природните ресурси на Община Бяла / *Natural Resources of Byala Municipality* 8

Вело Маршрути Бяла / *Cycling Routes of Byala* 26

Веломаршрут на Бяла
Cycling Route On Byala

Велосипеден червен път
Bicycle Red Route 32

Велосипеден жълт маршрут
Bicycle Yellow Route 64

Велосипеден син път
Bicycle Blue Route 100

CROSS BORDER COOPERATION

Вело маршрути в Бяла
Cycling Routes in Byala

Ръководител проект / *Project Manager*
Yılmaz Korkmaz

Редактор / *Editor*
Oktay Uludağ

Координатори на проекта и режисьори на фотографски материали
Project coordinators and photographic material directors
Ivan Tzonev, Kosta Stoyanov

Графичен дизайн / *Graphic Design*
Картиране / *Mapping*
Erden Gümüşçü
Emirhan Demirci

Принос / *Contributions*
Tülay Özgür

Изготвено и отпечатано от
Prepared by & Print
Karsilasmalar Workshop and Project Development Trade Ltd. Co.
September 2021
*Not For Sale

Project funded by EUROPEAN UNION

Ecotour-net

Black Sea CROSS BORDER COOPERATION

БЯЛА

Common borders. Common solutions.

Кула за наблюдение на птици
Birdwatching Tower 114

Настаняване
Accommodation Facilities 122

Ресторанти
Restaurants 126

Полезни телефони гр. Бяла
Useful Area Phones Byala 130

CROSS BORDER COOPERATION

Правно предупреждение / *Legal Warning*

© 2021 Byala Municipality / Община Бяла
All rights reserved / Всички права запазени

Licensed to the European Union under conditions
Лицензиран за Европейския съюз при определени условия

The texts, images and photos in this bookletcannot be distributed or reproduced without permission. The information in the booklet can be published by referencing. The responsibility for the content of the booklet belongs to the authors.

Текстовете, изображенията и снимките в тази брошура не могат да се разпространяват или възпроизвеждат без разрешение. Информацията в брошурата може да бъде публикувана чрез позоваване. Отговорността за съдържанието на брошурата е на авторите.

Project funded by
EUROPEAN UNION

ЕКОТУРНЕТ
Развитие на мрежата за екотуризъм в Черноморския регион

Община Бяла е партньор по прокет „ЕКОТУРНЕТ/Развитие на мрежата за екотуризъм в Черноморския регион“, финансиран от „Съвместна оперативна програма Черноморски басейн 2014-2020“ по приоритет: „Съвместно насърчаване на бизнеса и предприемачеството в областта на туризма и културата“. Водещ партньор по проекта е Областна администрация Шиле – Истанбул, Република Турция. Останалите партньори са: Регионална агенция за развитие на регион Запорожие – Украйна, Община Ксанти - Република Гърция и Фондация Кавказка околна среда – Грузия.

Общата цел на Проект „ЕКОТУРНЕТ/Развитие на мрежата за екотуризъм в Черноморския регион“ е да допринесе за развитието и разнообразяването на дейностите по екотуризъм, като се грижи за баланса на защитата и използването на природните и културните ресурси, за да подобри благосъстоянието на хората в Черноморския басейн.

Еко туризмът, който осигурява значителен принос по отношение на доходите и заетостта в Черноморския регион, цели да се развива в пряка пропорция с високия потенциал на региона. За да се увеличат средните нощувки на местни и чужди туристи в региона, които са под средното за международно ниво, е необходимо да се разнообразят туристическите продукти и услуги, да се разширят туристическите дейности през цялата година. В този обхват, проектът има за цел да разнообрази дейностите, които в момента са ограничени до конкретни маршрути и теми за чуждестранни посетители, в съответствие с природните и културните потенциали на региона. Създаването на разнообразни маршрути и локации за еко туризъм ще подпомогне да се увеличи броят на туристическите приходи и посетители.

Като партньор по проекта, на територията на Община Бяла е изпълнена дребна по мащаб инфраструктура, включваща 1 кула за наблюдение на птици, 2 основни велосипедни маршрута и 1 кръгов, свързващ маршрут, и 9 места за отдих по трасетата на велосипедните маршрути.

ECOTOUR-NET

Developing Ecotourism Network in the Black Sea Region

Municipality of Byala is a partner in the project "ECOTURNET / Development of the ecotourism network in the Black Sea region", funded by the "Joint Operational Program Black Sea Basin 2014-2020" under the priority: "Joint promotion of business and entrepreneurship in the field of tourism and culture." The leading partner in the project is Sile District Administration - Istanbul, Republic of Turkey. The other partners are: Regional Agency for Development of the Zaporizhia Region - Ukraine, Xanthi Municipality - Hellenic Republic and Caucasus Environment Foundation - Georgia.

The overall goal of the Project "ECOTURNET / Development of the ecotourism network in the Black Sea region" is to contribute to the development and diversification of ecotourism activities, taking care of the balance of protection and use of natural and cultural resources to improve the well-being of people in The Black Sea basin.

Eco-tourism, which provides a significant contribution in terms of income and employment in the Black Sea region, aims to develop in direct proportion to the high potential of the region. In order to increase the average overnight stays of local and foreign tourists in the region, which are below the international average, it is necessary to diversify the tourist products and services, to expand the tourist activities throughout the year. In this scope, the project aims to diversify the activities, which are currently limited to specific routes and topics for foreign visitors, in accordance with the natural and cultural potentials of the region. The creation of various routes and locations for eco-tourism will help increase the number of tourist revenues and visitors.

As a project partner, a small-scale infrastructure has been implemented on the territory of Byala Municipality, including 1 bird watching tower, 2 main bicycle routes and 1 circular connecting route, and 9 recreation places along the routes of the bicycle routes.

Природните ресурси на Община Бяла

Natural Resources of Byala Municipality

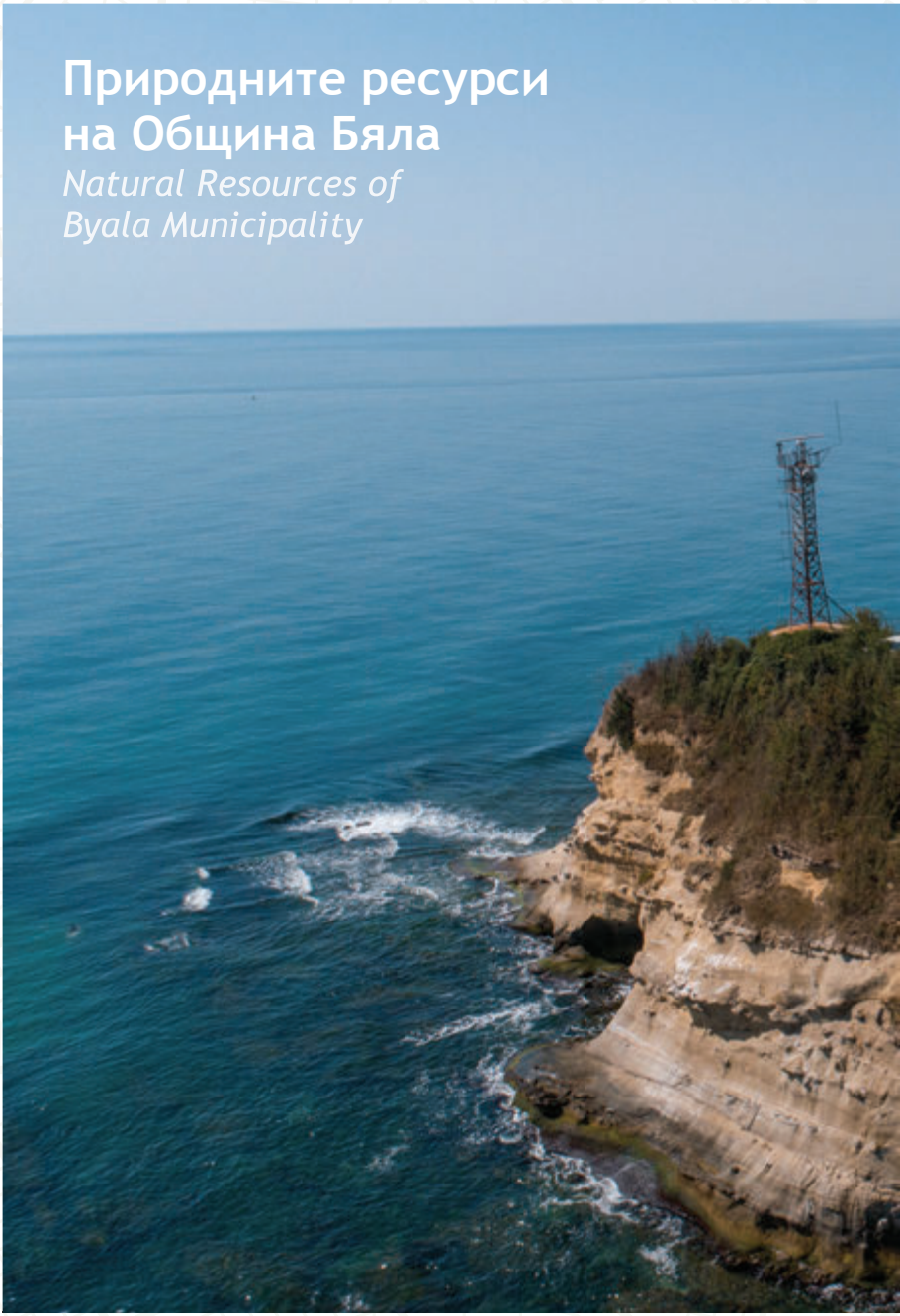

Карта на Бяла
Велосипедни маршрути

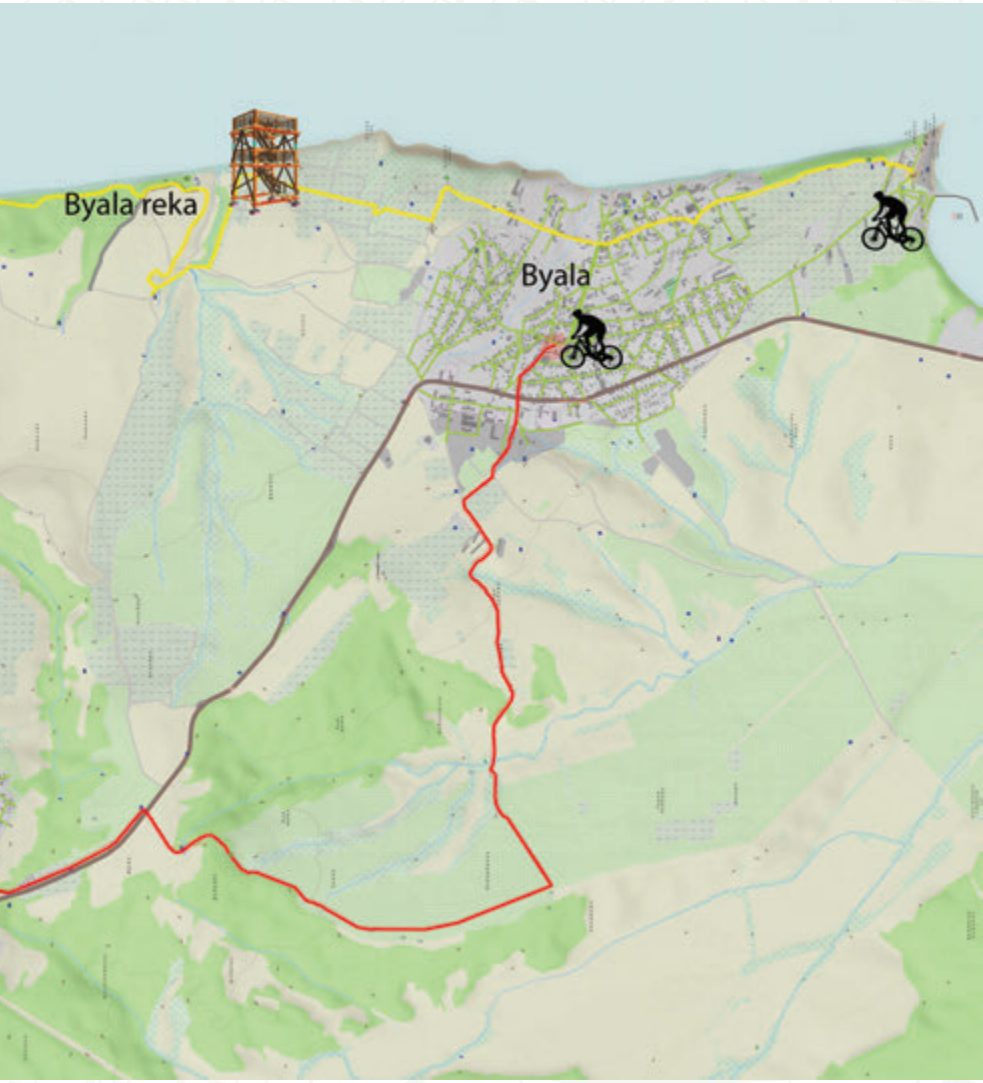

Map of Byala Cycling Routes

Релефът на община Бяла е хълмист, като средната надморска височина на територията е около 150 м. В западната и северната част на община Бяла попадат източните склонове на Камчийска планина. Те се спускат плавно към морето с наклон от 2% до 5%. Бреговата линия се характеризира със слаба разчлененост и със стръмни откоси. Климатът на територията е умереноконтинентален и предконтинентален, с изразено черноморско влияние. Микроклиматичните особености на бреговата зона благоприятстват продължителен курортен сезон. Повърхностните водни ресурси на община Бяла по обща оценка са бедни. На територията липсват естествени езера. Изкуствените водохранилища са пред-

Byala Municipality is located in the central part of the Bulgarian Black Sea coast. To the north and northwest, it borders with Dolni Chiflik Municipality (Varna region) and to the south and southwest with Nessebar Municipality (Burgas region). Its territory is 162 km^2 and includes six towns and villages: the town of Byala, the village of Goritsa, the village of Gospodinovo, the village of Dyulino, the village of Popovich, the village of Samotino. At the national level, the municipality covers 0.15% of the territory and is home to 0.04% of the population of the country. The first-class road I-9 Varna-Burgas passes through the municipality. In general, the road infrastructure on the territory of the municipality is determined to be satisfactory. The location of Byala Municipality determines its

ставени от един микроязовир "Господиново", изграден на река Перпередере. Почвите в района са разнообразни, като с най-голям дял са черноземните и сиви горски, срещат се и следните почвени типове: излужени и карбонатни черноземи – в централната и южна равнинната част на общината; сивите и сивокафяви горски почви, характерни за северната и западната нископланинска и хълмиста част на общината - Източна Стара планина; алувиално-ливадните почви, характерни за долините на реките. В геоложко отношение районът е беден на полезни изкопаеми.

Община Бяла се характеризира със за-

good transport connections with the cities of Varna and Burgas.

The relief of Byala Municipality is hilly, with an average altitude of the territory of about 150 m. The western and northern part of Byala Municipality contain the eastern slopes of Kamchiyska Mountain. They descend smoothly to the sea with a slope of 2% to 5%. The coastline is characterized by low ruggedness and steep slopes. The climate of the territory is temperate-continental and pre-continental, with a pronounced Black Sea influence. The microclimatic features of the coastal zone favour a long holiday season. The surface water resources of Byala Municipality are generally poor. There are no natural lakes on the territo-

пазени горски масиви, съставляващи значителна част от баланса на територията й, с характерна изключително разнообразна растителност и флорни елементи, обусловени от специфични климатични условия, различни едафични условия и режими на овлажнение. Растителност - псамофитна растителност е представена по всички пясъчни плажове и дюнни комплекси. Включва както отворени тревни фитоценози, с разредена растителност близо до брега, така и тревни съобщества на стабилизираните дюни с високо проективно покритие и обилие на мъхове и лишеи. Биологичното разнообразие в община

ry. The artificial water bodies consist in a single micro-lake – Gospodinovo lake, built on the river Perperedere. The soils in the region are diverse, mostly chernozem (black earth) and grey forest soils; there are also the following soil types: leached and carbonate chernozems – in the central and southern plains of the municipality; grey and grey-brown forest soils, characteristic of the northern and western lowland and hilly part of the municipality – Eastern Balkan Mountains; alluvial-meadow soils characteristic of the river valleys. In geological terms, the area is poor in minerals.

Byala Municipality is characterized by preserved forest massifs, taking up a significant

Бяла е обусловено от разнообразните хабитатни условия и добре запазените горски масиви и я определят като район с важно значение за биологичното разнообразие в глобален мащаб. Птици - тук минава Западно черноморският прелетен път – ViaPontica (вторият по големина в Европа), по който ежегодно прелитат стотици хиляди водолюбиви, грабливи и пойни птици от над 110 вида. По този път преминават около 78% от световната популация на белия щъркел, цялата европейска популация на розовия пеликан, около 52% от Европейската популация на малкия креслив орел. В региона се осигуряват подходящи местообитания за 63 вида птици, за които се изискват специални мерки за защита, а също и такива които са категоризирани като критично застрашени;

share of its territory, home to very diverse vegetation and floristic elements due to specific climatic conditions, various edaphic conditions and humidification regimes. Vegetation – psammophytic vegetation grows on all sandy beaches and sand dune complexes. It includes both open grass phytocenoses, with sparse vegetation near the shore, and grass communities of stabilized dunes with large projective cover and abundance of mosses and lichens.

The biodiversity in Byala Municipality is determined by the diverse habitat conditions and well-preserved forests that render the municipality an area of substantial importance for the biological diversity on a global scale. Birds – the Western Black Sea migration route ViaPontica (the second largest in Europe) passes through the municipality, along which hundreds of thousands of water-

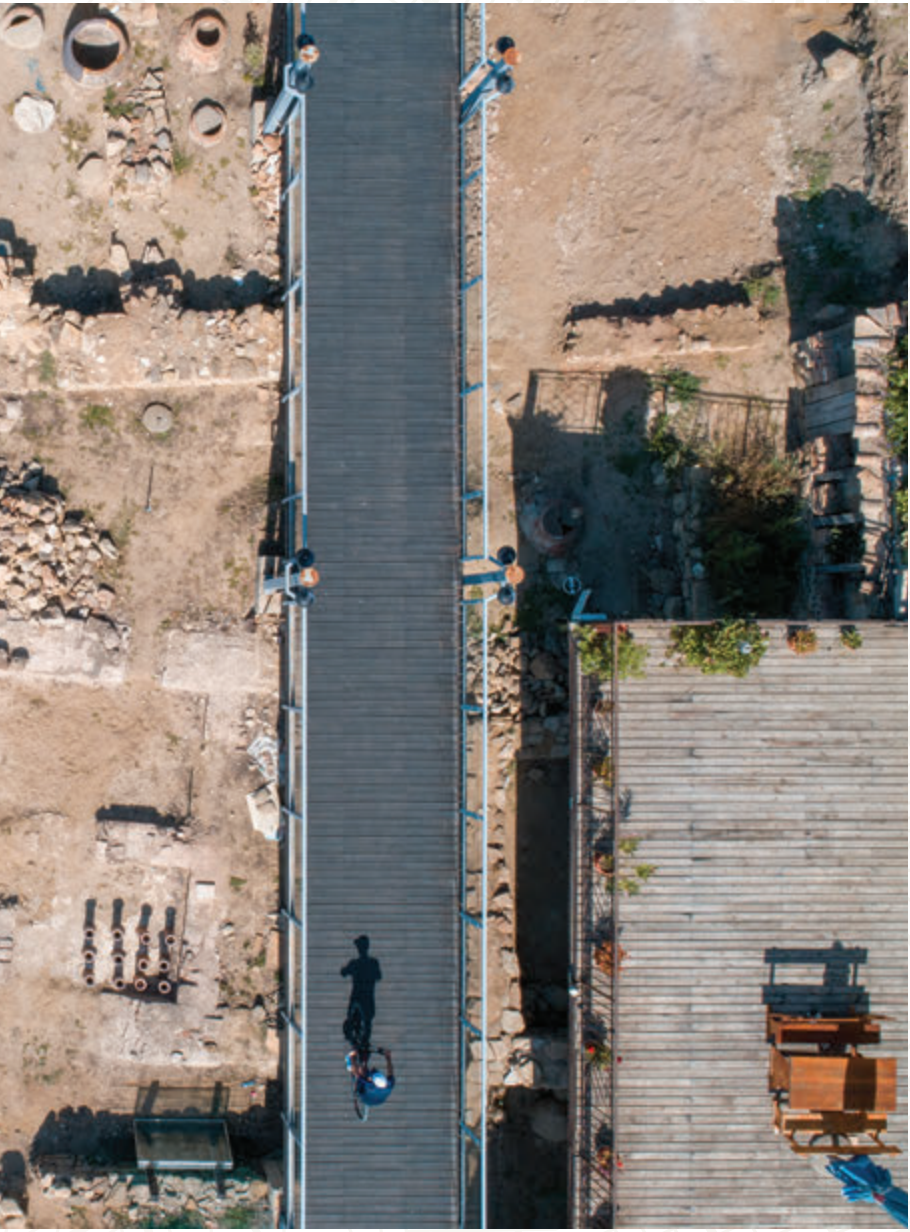

уязвими. Световно застрашени видове са кудроглав пеликан, египетски лешояд, царски орел, ловен сокол, вечерна ветрушка, синявица и полубеловрата мухоловка. С висок природозащитен статус са видовете птици, включени в приложение I на Директива 79/409 на ЕС за опазване на дивите птици - 81 вида птици, установени на територията на Община Бяла, като част от Защитена зона (33) „Камчийска планина".

Фауна

Предмет на опазване в разглежданата територия са местообитанията на следните видове - 9 вида безгръбначни, 7 вида бозайници, 7 вида прилепи, 6 вида земноводни и влечуги, 7 вида риби.

fowl, birds of prey and songbirds of over 110 species fly annually. About 78% of the world's population of the white stork, the entire European population of the rosy pelican and about 52% of the European population of the lesser spotted eagle migrate over this flyway. The region provides favourable habitats for 63 bird species, for which special protection measures are required, as well as for species that are categorized as critically endangered; endangered; vulnerable. The globally endangered species include Dalmatian pelican, Egyptian vulture, eastern imperial eagle, saker falcon, red-footed falcon, European roller and semicollared flycatcher. Birds with priority conservation status, included in Annex I to EU Directive 79/409 on the conservation of wild birds are represented by 81 species iden-

Флора

Територията включва ценни и редки екосистеми с голямо разнообразие: лонгозен и сублонгозен тип; субсредиземноморски храстови екосистеми; находища на редки ендемитни и реликтни видове. Най-ефектни са лонгозните с множество лиани – бръшлян, повет, скрипка, дива лоза, гърбач, хмел. На територията са установени около 200 висши растения, като около 20 от тях се отнасят към категорията на редките, застрашените и защитените видове.

Основните местообитания са горските, представени от чисти дъбови и букови гори и смесени широколистни гори с преобладаване на цер /*Quercus*

tified on the territory of Byala Municipality, as part of Protected Area (PA) "Kamchiyska Mountain".

Fauna

The habitats of the following species are the subject of protection in the assessed territory: 9 species of invertebrates, 7 species of mammals, 7 species of bats, 6 species of amphibians and reptiles, 7 species of fish.

Flora

The territory includes valuable and rare ecosystems with great diversity: longos and sub-longos type; sub-Mediterranean shrub ecosystems; habitats of rare endemic and relict species. The most spectacular are the longos ecosystems with a great variety of vines – ivy, old man's

cerris/, благун /*Quercus frainetto*/, горун /*Quercus dalechampii*/, източен бук /*Fagus orientalis*/, мизийски бук /*Fagus sylvatica*/, сребролистна липа /*Tilia tomentosa*/. Около 40% от горите са издънкови. От храстите по-добре са представени леска, дрян, глог, шипка, смрадлика, люляк . Сред горските масиви, главно около селищата са разпръснати обработваеми земи и ливади с ксеротермни тревни съобщества с преобладаване на белизма /*Dichantium ischaemum*/, луковична ливадина /*Poa bulbosa*/ и др.

Предмет на опазване са следните типове природни местообитания: 2180 Облесени дюни; 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа

beard, smilax, Virginia creeper, silkvine, hops. About 200 species of higher plants have been identified on the territory, with about 20 of them belonging to the category of rare, endangered and protected species. The main habitats are forests, represented by pure oak and beech forests and mixed deciduous forests with a predominance of Turkey oak /Quercus cerris/, Hungarian oak /Quercus frainetto/, sessile oak /Quercus dalechampii/, Oriental beech /Fagus orientalis/, European beech /Fagus sylvatica/, silver linden /Tilia tomentosa/. About 40% of the forests are coppice forests. The most common of the shrubs are hazel, dogwood, hawthorn, dog rose, sumac, lilac. Amidst the forest massifs, mainly around the towns and villages, there are scattered arable lands and meadows with xerothermic grass communities with predominance of yel-

Magnopotamion или Hydrocharition; 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи); 6240 * Субпанонски степни тревни съобщества; 91E0 * Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); 91F0 Крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* покрай големи реки (*Ulmenion minoris*); 91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*; 91H0 * Панонски гори с *Quercus pubescens*; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 91S0 * Западно понтийски букови гори; Бяла се гордее с природна забележителност

low bluestem /Dichantium ischaemum/, bulbous bluegrass /Poa bulbosa/ and others.

*The following types of natural habitats are the subject of protection: 2180 Wooded dunes; 3150 Natural eutrophic lakes with Magnopotamion or Hydrocharition-type vegetation; 6210 Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco-Brometalia) (*important orchid sites); 6240 * Sub-Pannonic steppic grasslands; 91E0 * Alluvial forests with Alnus glutinosa and Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae); 91F0 Riparian mixed forests of Quercus robur, Ulmus laevis and Ulmus minor, Fraxinus excelsior or Fraxinus angustifolia, along the great rivers (Ulmenion minoris); 91G0 * Pannonic woods with Quercus petraea and Carpinus betulus; 91H0 * Pannoni-*

„Белите скали", обявена като такава през 2003 г. Представява уникален, непрекъснат скален геоложки профил с геохроноложка граница креда/терциер и съпътстващата я иридиево - редкоментална аномалия, с обща площ 14,5 ха. В близост до територията на трасетата на велосипедните маршрути са разположени Защитените зони от Националната екологична мрежа Натура 2000 - BG0002044 „Камчийска планина"- за опазване на дивите птици, BG0000100 „Плаж Шкорпиловци" - за опазване на природните местообитания, BG0000133 „Камчийска и Еменска планина" - за опазване на природните местообитания.

*an woods with Quercus pubescens; 91M0 Pannonian-Balkanic turkey oak – sessile oak forests; 91S0 * Western Pontic beech forests;*

Byala is proud of the natural landmark White Rocks, declared as such in 2003. It is a unique, continuous rocky geological profile with a geochronological boundary Cretaceous/Tertiary and the accompanying iridium anomaly, with a total area of 14.5 ha. The territory of the cycling routes is near the Protected Areas of the National Ecological Network Natura 2000: BG0002044 "Kamchiyska Mountain" for the conservation of wild birds, BG0000100 "Shkorpilovtsi Beach" for the conservation of natural habitats, BG0000133 "Kamchiyska and Emenska Mountains" for the conservation of natural habitats.

ВЕЛО МАРШРУТИ БЯЛА

Cycling Routes of Byala

Територията на община Бяла и особено крайбрежната й зона е удобна, подходяща и привлекателна за разработване и предлагане на еко - велосипедни маршрути. Бреговата ивица на общината се характеризира със съчетание от скалист бряг, малки заливи, плажови ивици с пясъчни дюни е ценен курортен ресурс, който й придава атрактивност.

Като се имат предвид и препоръките на експертите – велосипедисти се оформи визията за трасетата на трите велосипедни и туристически маршрута и тяхната траектория, съобразени с осезаемото присъствие на природни, исторически, археологически, културни и етнографски забележителности.

The territory of Byala Municipality and especially its coastal zone is convenient, suitable and attractive for development and offering of cycling eco-routes. The coastline of the municipality, characterized by a combination of a rocky shore, small bays and beaches with sand dunes, is a valuable resort resource that gives it attractiveness.

Taking into account the recommendations of the expert cyclists, the vision for the layout of the three cycling and tourist routes and their trajectory was formed, with regard given to the tangible presence of natural, historical, archaeological, cultural and ethnographic landmarks. The locations for construction of the birdwatching tower and the nine places for rest and relaxation were deter-

Определени бяха местата за изграждане на кулата за наблюдение на птици и деветте точки за отдих и отмора, които са разположени на места със спиращи дъха панорамни гледки, подходящи за фотография, любителско и професионално наблюдение на животински видове, морски обитатели и птици. Създаването на еко-велосипедните маршрути, освен удоволствие за велосипедистите от любимото занимание ще им представи и красотата и многообразието на природата на територията на община Бяла.

Разработени са три велосипедни маршрута – червен, жълт, син (свързващ жълтия и червения) маршрути:

mined, which are to be located in places with breathtaking panoramic views, suitable for photography, amateur and professional observation of animal species, marine life and birds. The creation of the cycling eco-routes will, in addition to pleasure for the cyclists from their favourite activity, also present to them the beauty and natural diversity of the territory of Byala Municipality.

Three cycling routes have been developed – red, yellow and blue (connecting the yellow and red) route:

The red route for cycling and hiking starts from the town of Byala, passes through the forest and ends directly on the beach on the Black Sea coast, at the northernmost point of

Червеният маршрут за колоездене и пешеходен туризъм започва от град Бяла, преминава през гората и завършва директно на плажа на черноморското крайбрежие, в най-северната точка на територията на Община Бяла, на границата курортния комплекс на с. Шкорпиловци, Община Долни Чифлик.

Жълтият маршрут за колоездене и пешеходен туризъм започва от късноантичната крепост на нос „Св. Атанас“ в гр.Бяла, преминава през гр. Бяла, поляни, лозя и ниви и достига до природната забележителност „Белите скали“ и местността „Бяла Река“. Завършва в красивата местност местност „Карадере“. По

Byala Municipality, on the border of Shkorpilovtsi resort, Dolni Chiflik Municipality.

The yellow route for cycling and hiking starts from the ancient fortress on Cape "St. Atanas" in Byala, passes through the town of Byala, meadows, vineyards and fields and reaches the natural landmark White Rocks and the locality Byala Reka. Iton ends in the beautiful locality Karadere. Along the yellow route, in a municipal property, in the area of the natural landmark White Rocks, where Via Pontica passes – one of the main migration routes for birds from Europe to Africa, a Birdwatching Tower was built, and along both cycling routes, we have designated a total of nine places for rest and contemplation of the beautiful nature.

трасето на жълтия маршрут, в общински имот, в района на природна забележителност „Белите скали“, където преминава „Виа Понтика“ - един от главните маршрути на миграция на птиците от Европа към Африка е изградена Кула за наблюдение на птици, а по трасетата и на двата велосипедни маршрута са обособени общо девет места за отдих и съзерцание на красивата природа.

Синият маршрут е допълнително разработен, свързващ двата основни маршрута/ червен и жълт / КК Шкорпиловци - Карадере.

The blue route was additionally developed to connect the two main routes /red and yellow/: Shkorpilovtsi resort – Karadere.

Велосипеден червен път
Bicycle Red Route

Велосипеден червен път

Bicycle Red Route

3 **Табела** *Signboard*
42.89734°
27.84522°

4 **Табела** *Signboard*
42.89866°
27.84509°

5 **Табела** *Signboard*
42.91013°
27.84116°

F **Край на маршрута** *End of Route*
42.94584°
27.90059°

10 **Табела** *Signboard*
42.94115°
27.86258°

9 **Табела** *Signboard*
42.94103°
27.86139°

Информация за маршрута

Information on Route

Общо разстояние / *Total Distance*
20,3 км в посока */ 20.3 km one way*

Изкачвания / *Elevation Gain*
284 м / *284 m*

Маркировка / *Marking*
червена */ Red*

Настилка / *Surface*
черен път, асфалт / *Dirt Road, Asphalt*

Ниво на трудност / *Level of Difficulty*
от 2 до 5 / *from 2 to 5*

Техническа трудност / *Technical Difficulty*
от 1 до 5 / *from 1 to 5*

Интересни обекти / *Points of interest*
Център на гр.Бяла > Екопарк Еника > Място за отдих горски път с.Горица > Чешма Юрта, с. Горица, Чешма > горски път > Място за отдих > землище с. Самотино > Място за отдих горски път с.Самотино > с. Шкорпиловци, Вилно зона Тича > Място за отдих > плаж на КК Шкорпиловци

Centre of the Town of Byala > Ecopark Enika > Place For Rest On The Forest Road to The Village of Goritsa > Yurta Fountain, Village of Goritsa, Fountain > Forest Road > Place For Rest > Lands Around The Village of Samotino > Place For Rest On The Forest Road to The Village of Samotino > Village of Shkorpilovtsi, Villa Zone Ticha > Place For Rest > Beach of Shkorpilovtsi Resort

Червеният маршрут за колоездене и пешеходен туризъм се характеризира с благоприятни условия на трасето за колоездене и отсечки с по-голямо натоварване за любителите на екстремни преживявания, с богатство на природните забележителности, флора и фауна в прилежащите гори, поля, селскостопански площи, водни и речни площи, язовир и съществуващата инфраструктура на град Бяла, еко селище Еника, околните села Горица, Самотино и Шкорпиловци, Курортен комплекс Шкорпиловци. Маршрутът е възможност за приятна разходка в леко хълмистия терен на най-източните части на Предбалкана. Лекият релеф и добре избраното трасе показват красиви панорамни гледки, гори и полета, а пътуването ви ще достигне до един от най-хубавите ни плажове. Ще могат да се усетят и местната провинциална

The red route for cycling and hiking is characterized by favourable conditions of the cycling trail and sections requiring higher exertion for lovers of extreme experiences, with a variety of natural landmarks, flora and fauna in the surrounding forests, fields, agricultural areas, waterbodies and rivers, a lake and the existing infrastructure of the town of Byala, ecopark Enika, the surrounding villages Goritsa, Samotino and Shkorpirovtsi, Shkorpilovtsi Resort. The route is an opportunity for a pleasant trip across the slightly hilly terrain of the easternmost parts of the Pre-Balkan Mountain region. The light terrain and the well-chosen route feature beautiful panoramic views, forests and fields, and the journey will lead you to one of Bulgaria's best beaches. You will be able to feel the local rural atmosphere passing through the villages of Goritsa and Shkorpilovtsi, visiting their churches, as well as through the smallest village in Bulgaria -

атмосфера преминавайки през селата Горица и Шкорпиловци, посещавайки църквите им, както и най-малкото село в България - Самотино. По маршрута има изобилие от чешми и достъп до места за хапване, както и 4 места за отдих и пикник. Ако колоездачите искат да добавят прекрасни морски гледки и да се върнат по различен път, могат да хванат свързващата отсечка към крайморския маршрут до Карадере, който отново ще отведе до гр. Бяла, а след това до античната му крепост.

Маршрутът започва от центъра на гр. Бяла - маршрутна точка 1, където има поставено информационно табло и предстои да бъде поставена обществена стойка за ремонт на велосипеди с инструменти и възможности за снабдяване с храна и вода от близките магазини.

Samotino. Along the route, there are plenty of fountains and places to eat, as well as four places for rest and picnics. If cyclists wish to add beautiful sea views to their experience and return by a different route, they can take the connecting section to the coastal route to Karadere, which will lead them back to the town of Byala, and then to its ancient fortress.

The route starts from the centre of Byala – waypoint 1, where there is an information board and where a public facility with tools for repairing bicycles will be established, and opportunity for food and water supply from nearby shops. Starting from the town square and following the markings, you cross the main road, then up through the industrial zone and the Farmyard you reach the highest point of the first short ascent. Nearby is the wine cellar Chateau Polychronoff, where cyclists can return for tasting and shopping wine.

Тръгвайки от площада и следвайки маркировката, се пресича главния път, нагоре през индустриалната зона и Стопанския двор се достига най-високата точка на първото макар и кратко изкачване. Тук в близост се намира винарската изба „Шато Полихронови“, в която велосипедистите могат да се върнат отново като почитатели на доброто вино за дегустация и покупки.

Маршрутът пресича главния път Варна – Бургас и продължава по трасето на интерпретативния маршрут „Еника”. Трасето минава по широк черен път през крайградска селскостопанска зона с обработваеми земи и лозя, изкачва се до върха на хълм с гледка към залива на Бяла и морето и след това се насочва към близките гористи дерета с реката и язовира „Еника”.

The route crosses the main road Varna - Burgas and continues along the interpretive route "Enika". The route passes along a wide dirt road through an agricultural area with arable land and vineyards, climbs to the top of a hill overlooking the bay of Byala and the sea and then heads to the nearby wooded ravines with the river and lake Enika.

Enika Ecopark offers excellent conditions for fishing, rest and relaxation amidst the tranquillity and beauty of the surrounding nature.

With their diversity, the forest, the river and the lake are attractive not only for cyclists, but also for practitioners of hunting and fishing tourism, photo tourism, eco-tourism, hiking, cognitive tourism. The accessibility and location of the place – close to the town and on a large area, make it suitable also for organizing cultural and festival events, fairs, study visits

Екопарк Еника предлага отлични условия за риболов, почивка и отмора сред спокойствието и красотата на заобикалящата го природа.

Гората, реката и язовирът със своето многообразие са привлекателни не само за велосипедистите, но и за любителите на ловния и риболовен туризъм, фототуризма, еко-туризма, пешеходния туризъм, познавателния туризъм. Мястото със своята достъпност и местоположение – близо до града и обширна територия е подходящо за организиране също и на културни и фестивални прояви, събори, на опознавателни посещения за деца, еднодневни зелени училища и къмпингуване в близост до инфраструктурата на екопарка.

for children, one-day green schools and camping near the infrastructure of the ecopark.

The freshwater basins in the area are home to the fish species crucian carp (Carassius), common rudd (Scardinius erythrophthalmus), roach (Rutilus rutilus), minnows and carps (Cyprinidae). Near the larger open water surfaces, the tourists can see singly or in groups Eurasian coot (Fulica atra), common moorhen (Gallinula chloropus), western march harrier (Circus aeruginosus). During migration and wintering, significant numbers of waterfowl gather in the lakes of Kamchiyska Mountain – the globally endangered Dalmatian pelican (Pelecanus crispus), great crested grebe (Podiceps cristatus), little grebe (Tachybaptus ruficollis), mallard (Anas platyrhynchos), grey heron (Ardea cinerea). Other species commonly observed here include the white stork

В сладководните басейни в района могат да бъдат открити рибите Каракуда/ Таранка (*Carassius*),Червеноперка (Scardinius erythrophthalmus), Бабушка (*Rutilus rutilus*) и Шаранови риби (*Cyprinidae*). Край по-големите открити водни повърхности се срещат поединично или на групи птиците Белчевата водна кокошка/ Лиска (*Fulica atra*), Зеленоногата водна кокошка (*Gallinula chloropus)*, Тръстиковият блатар (*Circus aeruginosus*). По време на миграция и зимуване в язовирите на Камчийска планина се струпват значителни количества водолюбиви птици - световно застрашеният кълроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Големият гмурец/ро*гач / (Podiceps*

(Ciconia ciconia), common starling (Sturnus vulgaris), northern lapwing (Vanellus), grey partridge (Perdix perdix), pheasant (Phasianus), skylark (Alauda arvensis).

The route continues along a dirt road through arable land. The arable land is sown with various cereals, earthed-up crops, fodder plants. Among the green background of the surrounding areas, the blue flax, the yellow sunflowers and the flowering clover fields stand dry-loving grass communities, numerous early spring and summer wildflowers, medicinal grasses and various species of salep plants/ orchids (Orchidaceae).

In both the meadows and the fields you will hear the buzzing of various insects - various

cristatus), Малкият гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Зеленоглавите диви патици (*Anas platyrhynchos*), Неподвижна сива чапла (Ardea cinerea). Разпространени са видовете Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Скорец (*Sturnus vulgaris*), Калугерица (Vanellus), Яребица (*Perdix perdix*), Фазан (*Phasianus*),Полска чучулига (*Alauda arvensis*).

Маршрутът продължава по черен път през обработваеми земи. Обработваемите площи са засети с разнообразни житни растения, окопни полезни култури, фуражни растения. Сред зеления фон на околните площи се открояват сините ленени и жълтите

species of butterflies, including Jersey tiger (Callimorpha quadripunctaria) – a priority species included in Annex II of the Habitats Directive, honeybees and bumblebees, crickets, locusts, beetles, caterpillars and ground wasps.

Reptiles and amphibians can be found in sunny places – common wall lizard (Podarcis muralis), green lizard (Lacerta viridis), blotched snake (Elaphe sauromates), European whip snake (Coluber caspius) and even horned viper (Vipera ammodytes). Typical for the territory are Hermann's tortoise (Testudo hermanni) and the spur-thighed tortoise (Testudo graeca), which are endangered species and are listed in the Red Book as protected by the Biodiversity Act. The European hare (Lepus

слънчогледови насаждения, нацъфтелите детелинови ниви. В селскостопанската зона с обработваеми земи, лозя и ливади най-често срещани са сухолюбивите тревни съобщества, многобройни ранно пролетни и летни полски цветя, лечебни треви и различни видове салепови растения /орхидеи/ (*Orchidaceae*).

Както по ливадите, така и по нивите жужат много насекоми - различни видове пеперуди, включително Калиморфата /четириточкова меча пеперуда (*Callimorpha quadripunctaria*), приоритетен вид включен в Приложение II от Директива за хабитатите, медоносни и

europaeus), the common buzzard (Buteo buteo), the black kite (Milvus) and the common kestrel (Falco tinnunculus) are often found in the open spaces of plain forests.

The route continues along the periphery of mixed deciduous forests with predominance of Turkey oak (Quercus cerris), Hungarian oak (Quercus frainetto), sessile oak (Quercus petraea), Hornbeam (Carpinus betulus), whose biodiversity is attractive to hunters and lovers of wildlife photography. The area, known for its bird species richness, is one of the most important places in the country. It is inhabit by the European honey buzzard (Pernis apivorus), the lesser spotted eagle (Aquila pomarina), the booted eagle (Hieraaetus pennatus),

земни пчели, щурци, скакалци, бръмбари, гъсеници и земни оси.

По припечните места може да бъдат срещнати влечуги и земноводни - Стенният гущер (*Podarcis muralis*), Зелен гущер (*Lacerta viridis*) ,Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Смокът стрелец (*Coluber caspius*) дори и Пепелянката (*Vipera ammodytes*). Характерни за територията са Шипоопашатата сухоземна костенурка (*Testudo hermanni*) и Шипобедрената (*Testudo graeca*) сухоземна костенурка, които са застрашени видове и са включени в Червената книга, като защитени от Закона за биологичното разнообразие. Дивият заек (*Lepus europaeus*), Мишеловът (*Buteo buteo*), Канята (*Milvus*)

the woodlark (Lullula arborea), the European nightjar (Caprimulgus europaeus), the ortolan bunting (Emberiza hortulana), and the semi-collared flycatcher (Ficedula semitorquata). Four species of woodpeckers: the middle spotted woodpecker (Dendrocopos medius), the Syrian woodpecker (Dendrocopos syriacus), the black woodpecker (Dryocopus martius) and the grey-headed woodpecker (Picus canus) and their habitats are protected by the Biodiversity Act. The large mammals typical of the wooded area include the roe deer (Capreolus capreolus), wild boar (Sus scrofa), red deer (Cervus elaphus), wolf (Canis lupus), red fox (Vulpes vulpes).

After this lowest point, the route begins to climb, and after a kilometre, it reaches a small

и Ветрушката / керкенезът / (*Falco tinnunculus*) се срещат често в равнинни гори в открити пространства.

Продължава се по периферията на смесени широколистни гори с преобладаване на Цер (*Quercus cerris*), Благун (*Quercus frainetto*), Горун / Зимен дъб (*Quercus petraea*), Габър (*Carpinus betulus*), представена в многообразие на живот е привлекателна за ловците и любителите на фотолова. Районът, известен с птичето си богатство, е едно от най-значимите места в страната са Осояда (*Pernis apivorus*), Малкия креслив орел (*Aquila pomarina*), Малкия орел (*Hieraaetus pennatus*), Горската чучулига (*Lullula arborea*) Козето (*Caprimulgus europaeus*), Градин-

ridge with agricultural field and a T-junction, where you have to turn right. Then the route continues its smooth ascent and after about 3.4 km you reach the first place for rest with a table and chairs. About 200-250 m farther, on the left side, you will see the Hunting Hut, and on the right side – the Yurta fountain.

After it, turn right across the field, cross the main road Varna-Burgas and continue along the right wayside until entering the village of Goritsa. If you are hungry you can eat deliciously in the Pri Pancho restaurant, and you can visit the St. St. Constantine and Helena church, located very close to the route, as well as to refresh yourself at the village fountain. The route continues along the main road in the direction of Varna and immediately after

ската овесарка (*Emberiza hortulana*), Полубеловратата мухоловка (*Ficedula semitorquata*). Четири вида кълвачи: средния пъстър (*Dendrocopos medius*), сирийския (*Dendrocopos syriacus*), черния (*Dryocopus martius*) и сивия (*Picus canus*), както и техните местообитания, са защитени от Закона за биологичното разнообразие. В гористата местност от едрите бозайници характерни обитатели са Сърна (*Capreolus capreolus*), Дива свиня (*Sus scrofa*), Благороден елен (Cervus elaphus), Вълк (*Canis lupus*), Лисица (*Vulpes vulpes*).

След тази най-ниска точка, маршрутът започва изкачване, а след километър достига до малко било със земеделска нива и Т- образно кръстовище, на което трябва да се завие надясно. Така маршрутът продължава плавно изкачването си и след около 3,4 км е първото място за отдих с маса и столове. Около 200-250 м по-нататък от лявата страна се виждат Ловната хижа, а от дясната чешма Юрта. След нея се завива надясно през полето, пресича се главния път Варна - Бургас и се продължава по банкета от дясната му страна до навлизане в село Горица. Ако сте прегладнели може да се хапне вкусно в гостилницата "При Панчо", а съвсем близо до маршрута може да се посети църквата „Св. св. Константин и Елена", както и да се освежите на селската чешма.

Маршрутът продължава по главния път в посока Варна и непосредствено след излизане от селото се отбива през из-

leaving the village it turns right into a thinned oak forest along a dirt road, which after 1.3 km reaches the second place for rest.

From there you have to cross the field heading to the nearby forest, passing under the power line, and continue the descent to the village of Samotino, known as the smallest village in Bulgaria. At one end is the third place for rest or picnic, from which you can see the beach of Shkorpilovtsi in the distance, and nearby, but slightly off the route, there is a fountain. Take two left turns to pass through the village. You can visit the discovered remains of a Late Antiquity fortress 2.2 km west of the village of Samotino. The potential of this site is not utilised and it is not known to tourists; therefore, it is necessary to take measures for its exposition, protection and inclusion in cognitive tourism routes.

At one end is the third place for rest or picnic, from which you can see the beach of Shkorpilovtsi in the distance, and nearby, but slightly off the route, there is a fountain.

Take two left turns to pass through the village. You can visit the discovered remains of a Late Antiquity fortress 2.2 km west of the village of Samotino. The potential of this site is not utilised and it is not known to tourists; therefore, it is necessary to take measures for its exposition, protection and inclusion in cognitive tourism routes.

After leaving Samotino, there is a pleasant descent through interlacing forest roads. The markings must be carefully followed, but even if you deviate, all roads lead to the outskirts

редена дъбова гора надясно по черен път, който след 1,3 км излиза на второто място за отдих.

От него трябва да се прекоси полето към близката гора, минавайки под електропровода и да продължи спускане към село Самотино, известно като най-малкото село в България. В единия му край се намира третото място за пикник, от което в далечината се вижда плажът на Шкорпиловци, а в близост, но леко встрани от маршрута има чешма. Преминаването през селото става с два леви завоя. На 2,2 км западно от село Самотино, може да се посетят разкритите находки от късно антична крепост. Потенциалът на обекта е неизползван и

of the village of Shkorpilovtsi. Upon reaching the asphalt, the route continues to the right, passing through the Ticha villa zone. Cyclists can choose another option – turn left and go to the centre of the village, to eat in a restaurant, to replenish their supplies from the shops or to see the St. Petka church. Afterwards they can join the route again and reach the resort and Shkorpilovtsi beach, which is the end point.

The wooded area combines the pleasure of cycling with unforgettable experiences for lovers of hunting and fishing tourism, phototourism, eco-tourism, hiking, cognitive tourism. The route crosses the Ticha villa zone along the bypass road, passes by the Eco Park Shkorpilovtsi hotel complex, continues along a shopping promenade along the Long Beach

неизвестен за туристите и е необходимо е да се приемат мерки за неговото експониране, охрана и включване в опознавателни туристически маршрути.

В единия му край се намира третото място за пикник, от което в далечината се вижда плажът на Шкорпиловци, а в близост, но леко встрани от маршрута има чешма.

Преминаването през селото става с два леви завоя. На 2,2 км западно от село Самотино, може да се посетят разкритите находки от късно антична крепост. Потенциалът на обекта е неизползван и неизвестен за туристите и е необходимо е да се приемат мерки за неговото експониране, охрана и включване в опознавателни туристически маршрути. След излизане от Самотино има приятно спускане сред плетеница от горски пътища. Внимателно трябва да се следи маркировката, но дори и да се обърка, всички пътища водят към покрайнините на село Шкорпиловци. При достигане до асфалт, маршрутът продължава надясно преминавайки през вилна зона "Тича". Велосипедистите имат и друга възможност - да завият наляво и да отидат до центъра на селото, където да хапнат в някое заведение, да възстановят припасите си от магазините или да разгледат църквата "Света Петка". После отново да се включат в маршрута, който достига до курортната част и плаж Шкорпиловци, където е крайната му точка. Гористата местност предполага съчетаване на

Resort and SPA hotel complex, descends to the coastal shopping promenade and continues to the Panorama holiday complex. Here is the final waypoint of the Red Route and the starting point of the Blue Route /connecting the Red with the Yellow Route/. A place for rest has been created and markings and an information board have been placed.

Of course, to make it more interesting and to finish the ride at its starting point, you can follow the marked connecting section leading to one of the last wild beaches – that of Karadere. There begins the coastal route, which leads back to the town of Byala and ends at the entrance to the ancient fortress. In this way the cyclists can complete a circular route and add some wonderful sea views to their experience.

It is not by chance that we have selected the village of Shkorpirovtsi as a waypoint on the Red Route. The village of Shkorpolovtsi has the fame of a preferred place for sea tourism and recreation, combining the coolness of the forest, the widest beach in Bulgaria and a diverse in type and category hotel base. There are 76 categorized accommodation places in the resort - 18 guest rooms, 2 family hotels, 7 guesthouses, 29 bungalows, Zora holiday village, 2 hotels and a holiday station. At the eastern end of the village, next to the beach, there are 2 hotels and the five-star hotel complex Long Beach Resort, a holiday base, children's camps, holiday villa places, beach establishment for eating and entertainment, retail outlets. A total of 63 restaurants and entertainment establishments with a total capacity of

удоволствието от велосипедния спорт с незабравими преживявания за любителите на ловния и риболовен туризъм, фототуризма, еко-туризма, пешеходния туризъм, познавателния туризъм.

Маршрутът пресича вилна зона „Тича“ по обиколния път, преминава покрай хотелски комплекс Еко парк Шкорпиловци, продължава по търговска алея покрай границите на хотелски комплекс „Лонг Бийч Резорт и СПА “, слиза на крайбрежната търговска алея и продължава по нея до района на почивния комплекс „Панорама’’. Тук е крайната маршрутна точка на Червения маршрут и началната точка на синия /свързващ червения с

жълтия маршрут/. Създадено е обособено място за отдих и е поставена маркировка и информационнна табела.

Естествено, за да е по-интересно и да се завърши карането в началната му точка, може от там да се следва свързващата маркирана отсечка към един от последните диви плажове - този на Кара дере. После започва крайморският маршрут,, който връща в гр. Бяла и завършва до входа на античната крепост. По този начин се прави кръгов маршрут и се добавят прекрасни морски гледки.
Неслучайно село Шкорпиловци е подбрано за маршрутна точка на велосипедния Червен маршрут. Село Шкорпило-

3833 seats have been categorized. Near the village and the Shkorpilovtsi resort there is a new sports base with an open stadium – at the exit of the village of Staro Oryahovo.

In the immediate vicinity of the bridge on Shkorpilovtsi beach there is the newly built Camping Shkorpilovtsi, located on an area of 6,000 sq.m. on the first line behind the beach, only 200 meters from the sea.

Windsurf and kitesurfing school Campo operates on Shkorpilovtsi central beach, near the last waypoint of the Red Route. The place is a real treat for surfers due to the local thermals. It offers ideal conditions for both beginners and advanced – a constant crosswind,

вци има славата на предпочитано място за морски туризъм и отдих, съчетаващо горската прохлада, най-широката плажна ивица в България и разнообразната по вид и категория хотелска база. В населеното място има 76 броя категоризирани места за настаняване - 18 бр стаи за гости, 2 бр семейни хотели, 7 бр къщи за гости, 29 бр бунгала, вилно селище Зора, 2 хотела и почивна станция. В източния край на селото до плажната ивица се намират 2 хотела и петзвездният хотелски комплекс „Лонг Бийч резорт“, почивна база, детски лагери, вилни селища, плажни заведения за хранене и развлечение, търговски обекти. Категоризирани са 63 броя заведения за

which favours sports: in the morning for beginners, and in the afternoon – for advanced. The school has modern surfing, windsurfing and kitesurfing equipment, catamaran, motor boat, wakeboard.

Tournaments in beach volleyball, beach football and beach tennis as well as entertainment events, festivals and competitions are organized annually on the beach of Shkorpilovtsi resort – the widest beach on the Black Sea coast.

The final stages of the prestigious international competition Breslau for off-road and retro cars hosted by the five-star hotel complex are organized annually in the region.

хранене и развлечения с общ капацитет 3833 места за сядане. В близост до селото и КК Шкорпиловци има изградена нова спортна база с открит стадион – на изхода на с. Старо Оряхово.
В непосредствена близост до моста на плаж Шкорпиловци се намира новоизграденият Къмпинг Шкорпиловци, разположен на площ от 6 000 кв.м. на първа линия зад плажната ивица, само на 200 метра от морската вода.

На централен плаж Шкорпиловци, в близост до последната маршрутна точка на Червен маршрут функционира Уиндсърф и кайтсърф училище Кампо. Мястото е истинско находище за сърфистите, поради локалните термики. Идеални условия за начинаещи и напреднали – постоянен страничен вятър, което благоприятства спортуването – сутрин за начинаещи, а след обяд – за напреднали. Училището разполага със съвременно сърф, уиндсърф и кайт оборудване, катамаран, моторна лодка, лейк борд.
На плажната ивица на КК Шкорпиловци - най-широката на Черноморския бряг, ежегодно се организират турнири по плажен волейбол, плажен футбол, плажен тенис, както и развлекателни мероприятия, фестивали и конкурси.

В района ежегодно се организират финалните етапи на престижното международно състезание «Бреслоу» за оф-роуд и ретро автомобили с домакинството на петзвездния хотелски комплекс.

Непосредствено до плаж Шкорпиловци - юг са открити археологически находки

Archaeological remains have been discovered next to Shkorpilovtsi South Beach and experts are currently proceeding with research and restoration of finds from the ancient fortress (a quadriburg), the Early Christian basilica and tomb and a part of the Old Bulgarian Wall.

Along the beach and sand dune complexes you can see the characteristic psammophytic vegetation, represented by the species: sea holly (Eryngium maritimum), also called seaside eryngo, European searocket (Cakile maritima), sea spurge (Euphorbia paralias),

и тече процес на проучване и възстановяване на находки от Късноантичната крепост (квадрибург), раннохристиянската базилика и гробница, както и част от старобългарския вал.

По плажната ивица и дюнни комплекси може да се наблюдава характерната псамофитна растителност, представена от видовете: морския ветрогон (Eryngium maritimum) наричан също и приморски ветрогон, крайморско какиле (Cakile maritima), приморска млечка или морски сърп (Euphorbia paralis), морско зеле (Crambe maritima, коренищни житни видове, като пясъчен леймус/пясъчен

sea kale (Crambe maritima), rhizome cereal species, such as mammoth wild rye (Leymus racemosus) and marram grass (Ammophila arenaria), Jurinea albicaulis, white sweet-clover (Melilotus alba) also known as honey clover and white melilot, Centaurea arenaria, Silene thymifolia, sea medick (Medicago marina). Closed plant communities are formed on the stabilized sands, dominated mainly by field wormwood (Artemisia campestris), clematis (Cionura erecta).

The hotel and retail facilities and the availability of multiple catering establishments provide conditions for accommodation, rest,

класник (Leymus racemosus) и песъчар (Ammophila arenaria), белостъблен миск (Jurinea albicaulis), бяла комунига(Melilotus alba) известна още като медена детелина/бял мелилот/,пясъчна метличина (Centaurea arenaria), мащерколистно плюскавиче (Silene thymifolia), крайморска люцерна (Medicago marina). По стабилизираните пясъци се формират затворени растителни съобщества, доминирани основно от полски пелин (Artemisia campestris), клинавиче (Cionura erecta).

Хотелската и търговска база и наличието на множество заведения за хранене предполагат осигуряване на условия за настаняване, почивка, хранене, възстановяване на велосипедистите, както и поддръжка и осигуряване на велосипедите.

Природните дадености, археологическите находки и съществуващата добра търговска и туристическа инфраструктура в територията на крайните маршрутни точки на Червен маршрут предопределят възможностите за развитие както на рекреационния туризъм, така и на алтернативните туристически продукти на Балнеологичен, СПА и уелнес туризъм / СПА Център «Келара» на Лонг Бийч Резорт/, активен спортен туризъм, пасивен спортно-събитиен туризъм, сърф туризъм, риболовен туризъм, фототуризъм, пешеходен туризъм, приключенски, екстремен туризъм, познавателен туризъм, фестивален, научен и тематичен.

meals and recreation for cyclists, as well as maintenance of bicycles.

The natural resources, the archaeological finds and the existing good retail and tourism infrastructure in the area of the final waypoints of the Red Route give opportunities for development of both recreational tourism and alternative tourism products such as balneological, SPA and wellness tourism /the Kelara SPA centre at Long Beach Resort/, active sports tourism, passive sports and event tourism, surf tourism, fishing tourism, photo tourism, hiking tourism, adventure tourism, extreme tourism, cognitive tourism, festival, scientific and thematic tourism.

Горица

Goritsa

След Екопарк Еника, маршрутът продължава по черен път през обработваеми земи, засети с разнообразни житни растения, окопни полезни култури, фуражни растения. Преминава по периферията на смесени широколистни гори и преди да излезе на главния път Варна – Бургас, колоездачите и екотуристите достигат по маршрутна точка т.3. Около 200-250 м по-нататък от лявата страна се вижда Ловната хижа, а от дясната чешма Юрта. Ето една възможност за освежаване на чешма-

After Enika Ecopark, the route continues along a dirt road through arable land, sown with various cereals, earthed-up crops, fodder plants. It passes along the periphery of mixed deciduous forests and before it crosses the main road Varna - Burgas, the cyclists and eco-tourists reach waypoint 3. About 200-250 m farther, on the left side, you will see the Hunting Hut, and on the right side – the Yurta fountain.

Here is an opportunity for refreshing at the fountain and relaxing at the place for rest

та и отпочиване на място за отдих в землището на с. Горица с панорамна гледка горски път. Биоразнообразието от цер (*Quercus cerris*), благун (Q*uercus frainetto*), горун/зимен дъб (*Quercus petraea)*, габър (*Carpinus betulus*) е привлекателно за ловци и любители на фотографията на диви животни. Районът известен с птичето си богатство, а за гористата местност от едрите бозайници характерни обитатели са сърна (*Capreolus capreolus*), дива свиня (*Sus scrofa*), благороден елен (*Cervus elaphus*), вълк (*Canis lupus*), лисица (*Vulpes vulpes*).

Трасето продължава по пътя Варна – Бургас, в посока село Горица. В селото може да се посети местния православен храм „Св. Св. Константин и Елена“. Чудесна възможност за почивка, отмора и хранене е ресторант „Горица”/ „При Панчо”, разположено непосредствено до главния път Варна-Бургас, преди село Горица. Заведението предлага целогодишно разнообразни традиционни ястия от месо и риба.

След излизане от с. Горица, на дясно по черен път маршрутът навлиза в дъбова гора, минава покрай обработваеми земи и навлиза отново в дъбови масиви. След кратък – около 1,3 км преход навлиза в землището на село Самотино, където е оформено място за отдих и погледно място с изглед към морето. На 2,2 км западно от село Самотино, може да се посетят разкри-

near the village of Goritsa with a panoramic view of a forest road.

The biodiversity of Turkey oak (Quercus cerris), Hungarian oak (Quercus frainetto), sessile oak (Quercus petraea) and hornbeam (Carpinus betulus) is attractive to hunters and lovers of wildlife photography. The area is known for its bird species richness, and the forest area is inhabited by the large mammals roe deer (Capreolus capreolus), wild boar (Sus scrofa), red deer (Cervus elaphus), wolf (Canis lupus), red fox (Vulpes vulpes).

The route continues along the road Varna - Burgas, in the direction of the village of Goritsa. In the village you can visit the local

тите находки от късноантична крепост. Потенциалът на обекта е неизползван и неизвестен за туристите и е необходимо е да се приемат мерки за неговото експониране, охрана и включване в опознавателни туристически маршрути. След като премине през с.Шкорпиловци и заобиколи по околния път край вилната зона и хотелски комплекс Лонг Бийч Резорт, маршрутът слиза на крайбрежната търговска алея и продължава по нея до района на почивния комплекс „Панорама". Тук е крайната маршрутна точка на Червения маршрут и началната точка на Синия /

Orthodox church St.St. Konstantin and Elena. A great opportunity for rest, relaxation and eating is the restaurant Goritsa/Pri Pancho, located next to the main road Varna-Burgas, before the village of Goritsa. The restaurant offers a variety of traditional meat and fish dishes throughout the year.

After leaving the village of Goritsa, the route turns right into a dirt road and enters an oak forest, passes arable land and enters again in oak massifs. After a short - about 1.3 km transition, it enters the lands of the village of Samotino, where there is a place for rest and a viewpoint overlooking the sea.

свързващ червения и жълтия маршрути/. Създадено е обособено място за отдих и е поставена маркировка и информационнна табела. По плажната ивица и дюнни комплекси може да се наблюдава характерната псамофитна растителност. По стабилизираните пясъци се формират затворени растителни съобщества, доминирани основно от полски пелин (*Artemisia campestris*), клинавиче (*Cionura erecta*).

You can visit the discovered remains of a Late Antiquity fortress 2.2 km west of the village of Samotino. The potential of this site is not utilised and it is not known to tourists; therefore, it is necessary to take measures for its exposition, protection and inclusion in cognitive tourism routes.

After passing through the village of Shkorpilovtsi and bypassing the villa zone and hotel complex Long Beach Resort, the route descends to the coastal shopping promenade and continues along it to the area of the holiday complex Panorama. Here is the final waypoint of the Red Route and the starting point of the Blue Route /connecting the Red with the Yellow Route/. A place for rest has been created and markings and an information board have been placed. Along the beach and sand dune complexes you can see the characteristic psammophytic vegetation. Closed plant communities are formed on the stabilized sands, dominated mainly by field wormwood (Artemisia campestris), clematis (Cionura erecta)

Плаж на курорт Шкорпировци

Beach Of Shkorpirovtsi Resort

След като преминете през село Шкорпиловци и заобиколите вилната зона и хотелския комплекс Long Beach Resort, маршрутът се спуска към крайбрежната търговска алея и продължава по нея към района на ваканционния комплекс Панорама. Тук е крайната точка на Червения маршрут и началната точка на Синия маршрут /свързващ Червения с Жълтия маршрут /. Създадено е място за почивка и са поставени маркировки и информационно табло. По протежение на плажните комплекси и пясъчните дюни можете да видите характерната псамофитна растителност. По стабилизираните пясъци се формират затворени растителни съобщества, доминирани основно от полски пелин (*Artemisia campestris*), клинавиче (*Cionura erecta*).

After passing through the village of Shkorpilovtsi and bypassing the villa zone and hotel complex Long Beach Resort, the route descends to the coastal shopping promenade and continues along it to the area of the holiday complex Panorama. Here is the final waypoint of the Red Route and the starting point of the Blue Route /connecting the Red with the Yellow Route/. A place for rest has been created and markings and an information board have been placed. Along the beach and sand dune complexes you can see the characteristic psammophytic vegetation. Closed plant communities are formed on the stabilized sands, dominated mainly by field wormwood (Artemisia campestris), clematis (Cionura erecta)

Велосипеден жълт маршрут

Bicycle Yellow Route

Велосипеден жълт маршрут

Bicycle Yellow Route

2 **Табела** *Signboard*
42.88319°
27.89785°

3 **Табела** *Signboard*
42.88322°
27.89835°

F **Край на маршрута** *End of Route*
42.91755°
27.89593°

6 **Табела** *Signboard*
42.91396°
27.89560°

BYALA

Информация за маршрута

Information on Route

Общо разстояние / *Total Distance*
9.77 km

Изкачвания / *Elevation Gain*
206 m

Маркировка / *Marking*
Жълта / *Yellow*

Настилка / *Surface*
черен път, асфалт / *Dirt Road, Asphalt*

Ниво на трудност / *Level of Difficulty*
от 1 до 5 / *from 1 to 5*

Техническа трудност / *Technical Difficulty*
от 2 до 5 / *from 2 to 5*

Интересни обекти / *Points of interest*
Античен комплекс Бяла > Място за отдих вилна зона гр.Бяла > Кула за наблюдение на птици > Място за отдих Кула за наблюдение на птици > Място за отдих плаж Бяла река > Чешма Алекса > Място за отдих > плаж Кара дере юг > Място за отдих плаж Кара дере север

Ancient Complex Byala > Place For Rest At Villa Zone Byala > Birdwatching Tower > Place For Rest At The Birdwatching Tower > Place For Rest at Byala Reka Beach > Aleksa Fountain > Place For Resting > Karadere South Beach > Place For Rest At Karadere North Beach

Common borders. Common solutions.
ВЕЛОМАРШРУТ

Маршрутът Бяла - Карадере е зареждащо приключение, пълно с морски гледки от най-различни височини и места. Панорамите по маршрута, няколкото погледни места и особено кулата за наблюдение на птици ще ви оставят без дъх и така докато неусетно ще стигнете емблематичният див плаж на Карадере. Заради късата дължина и сравнително малка денивелация, карането е подходящо за начинаещи. Въпреки това, наличието на някои кратки, но стръмни отсечки може да бъде предизвикателство, но и шанс да се тренира колоездачната техника. Ако туристите решат, че искат да добавят още километри към разходката си, може да хванат допълнителната (свързващата) отсечка към плажа на Шкорпиловци. Тя ще добави още 6 километра, а от там може да се върнат обратно по другия маршрут Бяла - Гори-

The Byala - Karadere route is a charging adventure, full of sea views from different heights and places. The panoramas along the route, the several viewpoints and especially the birdwatching tower will leave you breathless until you reach the iconic wild beach of Karadere. Due to the short length and relatively small elevation, this ride is suitable for beginners. However, several short but steep sections can be a challenge, but also a chance to practice the cycling technique. If the tourists decide that they want to add more kilometres to their ride, they can take the additional (connecting) section to the beach of Shkorpilovtsi. It will add another 6 kilometres, and from there they can return by the other route: Byala - Goritsa - Samotino - Shkorpilovtsi. Thus, the kilometres will be a total of 35 and the enjoyment of views of forests and fields will be complete.

The yellow route for cycling and hiking starts

ца - Самотино - Шкорпиловци. Така километрите ще станат общо 35, насладата от гледки с гори и полета ще е пълна.

Жълтият маршрут за колоездене и пешеходен туризъм започва от късноантичната крепост на нос „Св. Атанас“ в град Бяла, преминава през природната забележителност „Белите скали“ и местността „Бяла Река“ и завършва в красивата местност „Карадере“. Маршрутът се характеризира с благоприятни условия на трасето за колоездене, невероятното съчетание на обширните поля, лозови масиви, гористи местности с красивия, насечен от скали морски бряг и гледките на необятната морска шир. Историческите, археологически, културни и етнографски богатства на територията са предпоставка за създаване на незабравими преживява-

from the ancient fortress on Cape St. Atanas in the town of Byala, passes through the natural landmark White Rocks and the Byala Reka locality, and ends in the beautiful Karadere area. The route is characterized by favourable conditions of the cycling trail, the incredible combination of vast fields, vineyards and wooded areas with beautiful, rocky sea coast and views of the vast expanse of the sea. The historical, archaeological, cultural and ethnographic riches of the territory give unforgettable experiences with a high cognitive effect.

The beginning of the yellow route is the ancient fortress on Cape St. Atanas in the town of Byala, located on the very coast, on Cape St. Atanas, where tourists can learn about the history of the ancient fortress. There is a fountain and a parking lot right next to the starting point, as well as an information centre and a grocery store open for the summer season.

ния и висок опознавателен ефект. Начало на жълтия маршрут е Късноантичната крепост на нос „Св. Атанас“ в град Бяла, разположена на самия бряг, на нос Свети Атанас, където туристите могат да се запознаят с историята на късноантичната крепост. Непосредствено до началото има чешма и паркинг, както и сезонно работещи информационен център и хранителен магазин.

Нос „Свети Атанас“ се намира между гр.Бяла и гр. Обзор на 3 км южно от гр.Бяла. От него се открива красива гледка към плажовете и морската шир. Името на носа идва от Късната Античност и да е свързано със Св. Атанасий Велики, патриарх Александрийски- един от най - видните богослови и радетели за чистотата на вярата. До крепостта на нос Св. Атанас се намира малък залив,

Cape St. Atanas is located between the towns of Byala and Obzor, 3 km south of Byala. It offers beautiful views of the beaches and the sea. The name of the cape comes from Late Antiquity and is associated with St. Athanasius the Great, Patriarch of Alexandria – one of the most prominent theologians and guardians of the purity of the faith. Near the fortress on Cape St. Atanas there is a small bay called Ai Yani, and its beach - Ayana. South of the town of Byala there is another cape - Ingiliz Burun, translated as the English Cape.

The ancient fortress on Cape St. Atanas is a valuable archaeological find from the Late Antiquity and the Middle Ages. The discovered remains are of high archaeological and historical significance - an early Christian sacral centre, a city bath, a central street, 30 buildings with various purposes, production facilities, three wineries and kilns for house-

който се нарича Ай Яни, а неговият плаж - Айяна. Южно от гр. Бяла се намира още един нос - Ингилиз Бурун, в превод Английския нос.

Късноантичната крепост на нос Св. Атанас е ценна археологическа находка от късната античност и Средновековието. Откритите останки са с висока археологическа и историческа значимост - раннохристиянски сакрален център, градска баня, централна улица, 30 сгради с различно предназначение, производствени съоръжения, три винарни и пещи за битова керамика. Един от най-забележителните обекти в античния град е Базиликата, разположена на ръба на скалата, частично възстановена. Едно истинско място, на което историята е сложила своя отпечатък и една дестинация, която си заслужава да се посети, разкриваща

hold pottery. One of the most remarkable sites in the ancient city is the Basilica, located on the edge of the cliff, which is partially restored. It is an authentic place where history has left its mark and a destination worth visiting. It also offers a picturesque view. In front of the main entrance, there is a large model of the ancient settlement. The beautifully painted panels present a three-dimensional picture of the settlement and scenes from its life and stimulate the imagination of the visitor. The southern part of the fortress is the location of the Lighthouse of Cape St. Atanas, turned into a tourist attraction in the area of the archaeological excavations.

Going north from the ancient fortress, we cannot fail to mention a few interesting places. Between Cape St. Atanas and the town of Byala there is a small bay where the sea throws algae with a characteristic pungent odour.

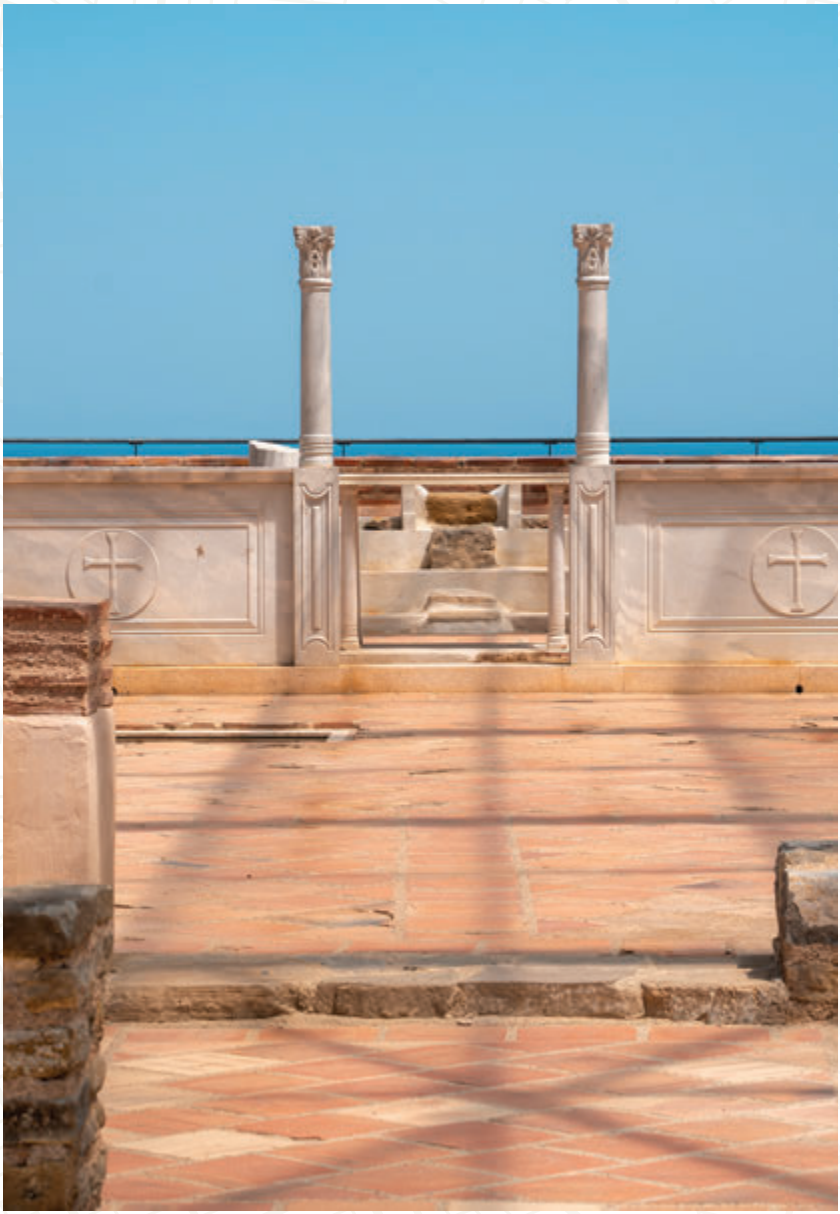

пред себе си живописна гледка. Пред главния вход има създаден голям макет на селището. Красиво изрисуваните пана представят триизмерна картина на селището и сцени от живота му и стимулират въображението на посетителя. В южната част на крепостта може да се наблюдава Морския фар на нос Св.Атанас, превърнат в туристическа атракция в зоната на археологическите разкопки.

Тръгвайки на север от Късноантичната крепост, не можем да не споменем няколко интересни. Между нос Св. Атанас и гр. Бяла се намира малко заливче, в което морето изхвърля водорасли с характерна остра миризма. Оттам произлиза

Hence its name – Kokar, meaning 'smelly'. Here are also Todor's Rocks – rocks that are dangerous in times of stormy sea because they are difficult to see. Legend has it that the boat of Todor, a fisherman from Byala, capsized here and he drowned in the accident, and that is why they are called Todor's Rocks. Continuing along the route, we pass through Shami beach, above which there is a small cape - Shen Kurun, which is the endpoint of a hill of the Kamchia Mountain. One of the meanings of the ancient Greek verb "συγ- κυρέω" is "to border on, to neighbour." Along the route, we come to the Glyco (Γλυκό) – the mouth of the stream passing through Byala, forming a small freshwater lagoon. According to the legends of the first Greek settlers in the area, who discovered the

и наименованието му - Kokar – Кокара – миризлив. Тук са и Тодоровите камъни - скали, които при бурно море са опасни, тъй като се забелязват трудно. Легендите разказват, че тук се е обърнала лодката на Тодор – рибар от Бяла, който се е удавил при инцидента и затова се наричат Тодоровите камъни. Продължавайки по маршрута преминаваме през Шами плаж, над който има малък нос - Шен курун, с който завършва рид на Камчийската планина. Едно от значенията на старогръцкия глагол „συγ- κυρέω" е „гранича, съсед съм". По маршрута преминаваме към Гликото (Γλυκό) - устие на потока, преминаващ през Бяла, образуващ малка сладководна лагуна. Според

mouth of the stream, the water was so sweet that they called the place "glyco" (sweet).

From the model of the fortress, head along the steep road up (north) and after about 160 m (ascent) and a few turns, the terrain is flat again. Only 300 m from the starting point, you arrive at the first place for rest with panoramic sea views, where there is an information board with information about the route. A table and benches made of wood are placed here. The place reveals a wonderful sea view and in addition to relaxation, it can be used for observation and photography of insects and birds, the dance of dolphins, wildflowers and shrubs.

Going forward, the road keeps near the edge of

легендите на първите гръцки заселници в района, слезли в устието на потока, водата толкова им се усладила, че нарекли мястото „глико”- „сладко”.

От макета на крепостта се тръгва по стръмното пътче нагоре (на север) и след около 160 м (изкачване) и няколко завоя вече е равно. Само на 300 м от началото се намира първото Място за отдих - с панорамни гледки към морето, където има поставено информационно табло с информация за маршрута. Осигурени са маса и пейки, изработени от дърво. От мястото се разкрива чудесна морска панорама и освен за отмора може да се използва за наблюдение и фотографира-

the cliffs, high above the shore. It is advisable to follow the markings on the streets so that there are no deviations in the wrong direction. Now is the time for cyclists to look around for a shop, if they have not secured food and water yet, or, if they have identified a technical problem - to make the short trip to the town centre, where there is a public bicycle repair stand.

The Municipal Cultural Institute - Museum of Byala is located nearby, which preserves the material cultural and historical monuments discovered during the archaeological excavations of Cape St. Atanas - Thracian cult centre, including 120 cult pits, kilns, dozens of sacrificial hearths and a temple, marble statuettes found in the sanctuary of Heracles from the

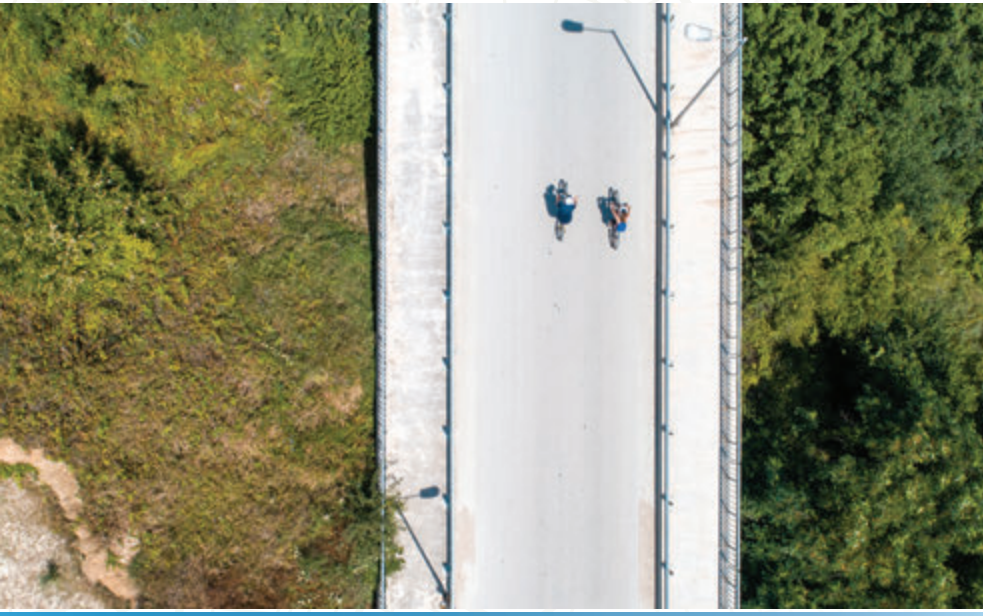

МУЗЕЙ - MUSEUM

не на насекоми и птици, танцът на делфините, полски цветя и храсти.

Напред пътят се движи близо до ръба на скалите, високо над брега . Препоръчително е да се следят маркировките по улиците, за да няма отклонения в грешна посока. Сега е моментът велосипедистите да се огледат за магазинче, ако не са заредили храна и вода, или ако са установили технически проблем, да прескочат до центъра, където има публична ремонтна стойка за велосипеди.

В близост се намира Общински културен институт – музей гр.Бяла, в който се пазят материалните културно - исторически паметници, открити при археологическите проучвания на нос Св.Атанас-Тракийски култов център, включващ 120 култови ями, пещи, десетки жертвени огнища и храм, мраморни статуетки открити в светилището на Херакъл от римския период на археологическия обект. Изложена е и експозиция „Бяла и морето“ в която са представени: амфори, амфорни печати, съдове за консумиране на риба – ихтии, съдове за приготвяне и съхранение на риба, риболовни принадлежности.

Препоръчително за любителите на културния, етно-културния, творческия и тематичен туризъм е да се посетят Етнографски комплекс в гр.Бяла за да се насладят на експонираните над 300 експоната от общината - предмети на занаятите, традиционни за региона -

Roman period of the archaeological site. There is also the Byala and the Sea exposition, which presents amphorae, amphora seals, dishes for eating fish, dishes for preparation and storage of fish, fishing tackle.

It is recommended for lovers of cultural, ethno-cultural, creative and thematic tourism to visit the Ethnographic complex in Byala and enjoy the over 300 exhibits arranged by the Municipality – items of artisanal handicrafts, traditional for the region: knitting, weaving, tailoring, leatherworking, homespun tailoring, cooperage, agriculture, animal husbandry, fishing, viticulture, a traditional room, clothing.

Also of interest are the cultural sites of regional importance - the old churches in the town of Byala – St. Venerable Martyr Paraskeva, the oldest church in the municipality, the Church of the Assumption of the Blessed Virgin, the St. Atanas chapel, defined as the oldest Christian centre in the lands around Byala.

In the White Rocks Demonstration Centre, located in the heart of the town, visitors can view exhibits from the global geological phenomenon White Rocks.

Shortly before leaving the town, you will cross a large bridge, followed by a steep ascent on asphalt and after a short ride on a dirt road, you reach the first viewpoint with panoramic sea views, where there is an information board with information about the route. A table and benches made of wood are provided. The place reveals a wonderful sea view and in addition to relaxation, it can be used for observation and

плетачество, тъкачество, шивачество, кожарство, абаджийство, бъчварство, земеделие, животновъдство, риболов, лозарство, традиционна стая, облекло.

Интерес представляват и културните обекти с регионално значение – Старите църкви в гр. Бяла - „Света Преподобна мъченица Параскева - най- стария храм в общината. Храмът Успение Пресвета Богородица, Параклисът "Св. Атанас" - определен като най-старо християнско средище в землището на Бяла.

В Демонстрационния център "Белите скали", разположен в самия център на града посетителите могат да разгледат експонати от световният геоложки феномен Белите скали.

Малко преди да излезете от града, ще преминете по голям мост, след него следва стръмно изкачване по асфалт и след кратък преход по черен път се достига до първото погледно място с панорамни гледки към морето, където има поставено информационно табло с информация за маршрута. Осигурени са маса и пейки, изработени от дърво. От мястото се разкрива чудесна морска панорама и освен за отмора може да се използва за наблюдение и фотографиране на насекоми и птици, танцът на делфините, полски цветя и храсти.

Тук се намира Кулата за наблюдение на птици - трета пътна точка по Червения маршрут. От кулата за наблюдение на

photography of insects and birds, the dance of dolphins, wildflowers and shrubs.

Here is the Birdwatching Tower – the third waypoint on the Red Route. The birdwatching tower offers an incredibly beautiful panoramic view of Cape St. Atanas and the Black Cape. This is where the Via Pontica flyway passes – one of the main bird migration routes from Europe to Africa. It is of international importance as a typical "narrow-front migration corridor" for migratory birds: 78% of all white storks (Ciconia ciconia), the entire population of rosy pelican in Europe (Pelecanus onocrotalus), Egyptian and griffon vulture (Neophron percnopterus), the rare Eastern imperial eagle species, other birds of prey, waterfowl and songbirds. Migratory birds concentrate and cross the Balkan Mountains through this part, because it is the lowest and easiest to overcome barrier.

Birdwatching can take place at any time of the year. Spring is a very favourable season. The migration flights are mainly in the morning, but some species fly over at night. Trips in the early morning under the guidance of experienced specialists are recommended. The flights of the typical for the territory red-backed shrikes, pied and isabelline wheatear, European shag, alpine swifts, rosy starlings, calandra and greater short-toed larks, cranes can be watched from the tower.

The route continues on dirt roads surrounded by bushes - mainly hawthorn (Crataegus monogyna), dog-rose (Rosa canina), blackberry (Rubus), dogwood (Cornus mas), black-

птици се открива невероятно красива панорамна гледка към нос Свети Атанас и Черния нос. Тук е мястото, през което преминава прелетния път Via Pontica – един от главните маршрути за миграция на птици от Европа към Африка. Той има международно значение като типично "място с тесен фронт на миграция" за прелитащите птици – 78% от всички бели щъркели (*Ciconia ciconia*), цялата популация на розов пеликан в Европа (*Pelecanus onocrotalus*), египетски и белоглав лешояд (*Neophron percnopterus*), редките видове царски орел, грабливи птици, водолюбиви и пойни птици. Мигриращите птици се концентрират и преминават Стара планина именно в тази част, поради това, че е най-ниската

thorn (Prunus spinosa), free-growing near villages and paths, on steep slopes and desolate lands, numerous beautiful and colourful grassy species - coltsfoot (Tussilago farfara), deadnettle (Lamiaceae Labiatae), shepherd's purse (Capsella bursa pastoris), wall barley (Hordeum murinum), representatives of the Bromus genus, lesser celandine (Ficaria verna). During the ride, typical birds inhabiting the settlements and villa areas can be observed – robin (Erithacus rubecula), Eurasian wren (Troglodytes troglodytes), common chaffinch (Fringilla coelebs), great tit (Parus major), blue tit (Cyanistes caeruleus), black redstart (Phoenicurus ochruros), common redstart (Phoenicurus phoenicurus), house martin (Delichon urbicum), the common swift (Apus apus). If you listen carefully, you may hear "song" of

и лесна за преодоляване преграда.

Наблюденията на птици могат да се провеждат по всяко време на годината. Много благоприятен сезон е пролетта. Прелетите са главно в сутрешните часове, а при някои видове и през нощта. За препоръчване са излетите в ранна утрин под ръководството на опитни познавачи. От кулата могат да се наблюдава и полета на типичните за територията червеногърби сврачки, черногърби и ориантални каменарчета, качулати корморани, алпийски бързолети, розови скорци, дебелоклюни и късопръсти чучулиги, жерави.

Маршрутът продължава по черни пътища, заобиколени с храстова растителност - предимно Глог (*Crataegus monogyna*), Шипка (*Rosa canina*) , Къпина (*Rubus*), Дрян (*Cornus mas*), Трънка (*Prunus spinosa*), свободно растящи край села и пътеки, по стръмни склонове и пустеещи земи, многобройни красиви и разноцветни тревисти видове - Подбела (*Tussilago farfara*), Бялата мъртва коприва (*Lamiaceae Labiatae*), Овчарската торбичка (*Capsella bursa pastoris*), Мишият ечемик (*Hordeum murinum*) , представители на род Овсиги (Bromus), Жълтурче (*Ficaria verna*). По време на прехода могат да се наблюдават типични птици, обитаващи населените места и вилни зони–Червеношийкта (*Erithacus rubecula*), Орехчето (*Troglodytes troglodytes*), Чинката (*Fringilla coelebs*), Голямият синигер (*Parus major*), Сини-

the blackbird (Turdus merula), the "laughter" of the green woodpecker (Picus viridis) and the knocking of the great spotted woodpecker (Dendrocopos major).

As soon as the herbaceous plants bloom, the first insects appear – honeybees and bumblebees, ladybirds (Coccinella septempunctata), American painted lady (Vanessa virginiensis), small tortoiseshell (Aglais urticae), blackleg tortoiseshell (Nymphalis polychloros), mourning cloak (Nymphalis antiopa).

The localities north between Byala and the seashore are called Bulaskara and Fithes. We must also mention Demir burun – the Iron Cape along our route. The cape is located north of the town of Byala and is so named because there were manganese ore mines above it. There are two fountains in the area - Kundilaki fountain and Yalam fountain, probably built according to the old custom of „commemoration and good fortune" and are named after the people who built them.

After the Tower, the route ascends some more (westward) and after 240 m it turns right, starting the descent. After about 200 m the slope becomes quite steep, and considering the terrain and some sharp turns it is not recommended to ride with high speed. After the three sharp turns the road goes on straight only, passes through large vineyards – as far as the eye can see there are vast areas planted with vines - Saye ambeli – vineyards around the livestock pen.

We have now reached the area of the natural

ят синигер (*Cyanistes caeruleus*), Домашната червеноопашка (*Phoenicurus ochruros*), Градинската червеноопашка (*Phoenicurus phoenicurus*), Градската лястовица (*Delichon urbicum*), Черния бързолет (*Apus apus*). Ако се заслушама ще чуем „песента“ на коса (*Turdus merula*), „смеха” на зеления кълвач (*Picus viridis*) и чукането на големия пъстър кълвач (*Dendrocopos major*).

Щом цъфнат тревистите растения се появяват първите насекоми - медоносни и земни пчели, червени калинки (*Coccinella septempunctata*), пеперуда Дневно пауново око (*Vanessa virginiensis*), Копривената пеперуда

(*Aglais urticae*), Чернокрака многоцветница (*Nymphalis polychloros*), Траурна мантия (*Nymphalis antiopa*). Местностите на север между Бяла и морския бряг наричат Буласкара и Фитхес. Няма как да не споменем в нашия маршрут и Демир бурун - Demir Burun - Железният нос. Носът се намира на север от гр. Бяла и е наричан така, защото над него е имало рудници за манганова руда. В района се намират две чешми - Кундилаки чешма и Ялъмовата чешма, вероятно строени по стария обичай за „хатър и хаир"- „спомен и добро" и са наречени на хората, които са ги строили.

След Кулата, маршрутът продължава

landmark "White Rocks". The natural landmark "White Rocks" has a total area of 14.5 ha. Some 65 million years ago (Cretaceous/Tertiary) a meteorite collided with the Earth (in the Gulf of Mexico) and caused the extinction of the dinosaurs. At that time, the territory of today's town of Byala, located 10.000 km from the site of the collision, was at the bottom of a large sea at a depth of about 300 meters. Today, now above sea level, the White Rocks are one of the four places in the world (and the only one accessible) that testify to this cataclysm. They represent a two-kilometre continuous geological rocky profile in which the two consecutive Cretaceous/Tertiary periods are clearly marked. The rocks are high in clay, light grey in colour, in places almost white, with im-

още малко нагоре (на запад) и след 240 м завива надясно, започвайки спускане. След около 200 м наклонът става доста голям, а заради терена и някои остри завои не е препоръчително да се вдига висока скорост. След трите остри завоя пътя е само направо, преминава през големи лозови масиви- докъдето ни стигне погледа виждаме обширни местности, засята с лозя - Сая Амбели- Saye ambeli - лозята около саята.

Достигнали сме района на природна забележителност „Белите скали“. Природната забележителност „Белите скали” е с обща площ 14,5 ха. Преди 65 млн години (Креда/Терциер) метеорит се блъс-

prints of marine life and algae, slightly curving, forming small bays.

In a few minutes, the road leads to the third place for rest with panoramic views, which is only 70 meters from the sea. On a spacious meadow there is a place for rest with a wonderful panoramic view overlooking the Karadere beach – perhaps the last genuinely wild beach and one of the longest on the Bulgarian Black Sea coast. Here you can take panoramic photos and a short break before the forthcoming descent to the gorge of the river Byala Reka. A table and benches made of wood have been placed here.

After the place for rest you take the road to

ка в Земята (в Мексиканския залив) и причинява измирането на динозаврите. По това време територията на днешния град Бяла, намираща се на 10 000 км от мястото на сблъсъка, била на дъното на голямо море на дълбочина около 300м. Днес, вече над морското равнище Белите скали са едно от четирите места по света (и единственото достъпно), които свидетелстват за този катаклизъм. Те представляват двукилометров непрекъснат скален геоложки профил, в който ясно се четат двата последователни периода Креда/Терциер. Скалите са с голямо съдържание на глина, оцветени в светло сиво, на места почти бели, с отпечатъци от морски обитатели и водорасли, леко извиващи се, образувайки малки заливчета.

След минути пътят ви довежда до тре-

the left, and after 650 m you take a right turn to the road passing through the gorge. Shortly before climbing up to the top, on the left side of the opposite slope is the only fountain along the route – the Aleksa fountain, but you should not rely entirely on it, as it dries up in dry periods. Passing through the arable land along the route (vineyards), you can see common species of birds of prey, such as common buzzard (Buteo buteo), and also rosy starling (Sturnus roseus), greenfinch (Carduelis chloris), great spotted woodpecker (Dendrocopos major), jay (Garrulus glandarius), red-backed shrike (Lanius collurio), robin (Erithacus rubecula), golden oriole (Oriolus oriolus).

Passing through artificially afforested coniferous species, you can see black pine (Pinus nigra), European red pine (Pinus sylvestris) and, less commonly, spruce (Picea abies) and silver fir (Abies alba). In some places, there is

тото място за отдих с панорамна гледка, което е само на 70 м от морето. На широка поляната има оформено място за отдих с прекрасна панорамна гледка с изглед към плажа Кара дере, може би последният хубав, наистина див плаж, и един от най-дългите плажове на българското Черноморие. Тук могат да се направят панорамни снимки и кратка почивка, преди предстоящото спускане към дерето на Бяла река. Осигурени са маса и пейки, изработени от дърво.

След мястото за отдих трябва да се поеме по пътя наляво, а след 650 м да се завие надясно по пътя, преминаващ през дерето. Малко преди да се изкачи напълно, на отсрещния склон от ляво се намира единствената по маршрута чешма Алекса, но не трябва да се разчита напълно на нея, тъй като в сухи периоди пресъхва. Преминавайки през трасето на маршрута от обработваеми земи (лозови масиви), може да се видят често срещани видове от грабливите птици, обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Розовият скорец (*Sturnus roseus*), Зелениката (*Carduelis chloris*). Пъстър кълвач (*Dendrocopos major*), Сойката (*Garrulus glandarius*),Червеногърбата сврачка (*Lanius collurio*),Червеношийката (*Erithacus rubecula*) Авлигата (*Oriolus oriolus*).

Преминавайки през изкуствено залесени култури от иглолистните видове могат да се наблюдават черен бор (*Pinus nigra*), бял бор (*Pinus sylvestris*) и по-рядко обикновен смърч (*Picea abies*)

afforestation with maritime pine (Pinus pinaster), Atlas cedar (Cedrus atlantica) and Lebanese cedar (Cedrus libani). These pine forests with sandy soil are home to large numbers of some species of edible mushrooms – Slippery Jack (Suillus) and less often penny bun (Boletus), chanterelle (Cantharellus cibarius) and honey fungus (Armillaria mellea).

A few meters from the Aleksa fountain, there is a fork where you have to make an almost U-turn to the right and ride alongside the edge of the field, go around an orchard and then again alongside the edge of the field you will reach a section that runs parallel to the sea.

и бяла ела (*Abies alba*). На места има залесявания с морски бор (*Pinus pinaster*), атлантически кедър (*Cedrus atlantica*) и ливански кедър (*Cedrus libani*). В боровите гори с песъчлива почва в големи количества може да се срещнат някои видове ядливи гъби - масловки (*Suillus*) и по-рядко манатарки (*Boletus*), пачият крак (*Cantharellus cibarius*) и обикновената пънчушка (*Armillaria mellea*).

На броени метри от чешма Алекса, има разклон на който трябва да направите почти обратен завой надясно и да карате

Some 50-60 m after reaching a smooth left turn, take the road to the right, which descends to the beach. It is steep and quite technical, so be extra careful! After coming down, continue along the path parallel to the sea. It has slight ascents and descents, and the coniferous trees and the landscape are very reminiscent of the Mediterranean.

After 1.4 km the route reaches a small parking space – a meadow with a place for rest, where the road turns left, then right and crosses the river. Then it again turns right to the sea and after 460 m you reach the information board

по края на полето, да заобиколите една овощна градина и после пак по края на полето ще достигнете до участък, който се движи успоредно на морето. 50-60 м след достигане на плавен ляв завой, трябва да се поеме по път надясно, който слиза на морския бряг. Той е стръмен и доста техничен, така че се изисква голямо внимание! След като се слезе долу, се продължава по пътчето успоредно на морето. То е с леки изкачвания и слизания, а иглолистните дървета и пейзажа много напомнят на Средиземноморието.

След 1,4 км се достига до малък паркинг-поляна с място за отдих, където пътя извива наляво, после надясно пресичайки реката. След това пак надясно към морето и след 460 м достигате до информационното табло на плажа, където е края на маршрута и можете да намерите последното място за отдих. Ако използвате мобилни устройства за навигация, имайте предвид, че в района на Карадере няма обхват.

По пътя си срещаме формации, съставени от бялата топола (*Populus alba*), черната елша (*Alnus glutinosa*), бялата върба (*Salix alba*), характерни за местообитание *91E0 и увивни и катерливи растения като обикновения повет (*Clematis vitalba*), вечнозеленият бръшлян (*Hedera helix*).

Тук може да чуем квакането на зелената водна жаба (*Pelophylax esculentus*), да забележим стенният гущер (*Podarcis muralis*), Големият гребенест тритон

on the beach, which is the end of the route and the last place for rest. If you will be using mobile navigation devices, keep in mind that there is no cellular coverage in the Karadere area.

*Along the way you will encounter formations consisting of white poplar (Populus alba), black alder (Alnus glutinosa) and white willow (Salix alba), characteristic of the *91E0 habitat, as well as climbing plants such as Old Man's Beard (Clematis vitalba) and common ivy (Hedera helix).*

Here you can hear the croaking of the common water frog (Pelophylax esculentus), spot the common wall lizard (Podarcis muralis), the great crested newt (Triturus cristatus), the European pond turtle (Emys orbicularis) and the otter INidrata (Lutra lutra).

Karadere beach is one of the longest beaches on the Bulgarian Black Sea coast. The route runs parallel to the beach and in places borders a forest, elsewhere shrubs.

The characteristic psammophytic vegetation can be observed on the sandy beaches and dune complexes, which includes both open grass phytocenoses, with sparse vegetation near the shore, and grass communities on the stabilized dunes. The main plant species inhabiting the unstabilized sands are sea holly (Eryngium maritimum), also called seaside eryngo, European searocket (Cakile maritima), sea spurge (Euphorbia paralias), sea kale (Crambe maritima), rhizome cereal species, such as mammoth wild rye (Leymus racemosus) and marram grass (Ammophila arenaria). Closed plant communities are formed on the

(*Triturus superspecies cristatus*). Блатната костенурка (*Emys orbicularis*), Видрата (*Lutra lutra*).

Плажът Кара дере е един от най-дългите плажове на българското Черноморие. Трасето на маршрута минава успоредно на морския бряг, който на места граничи с гора, другаде с храсти.

По пясъчните плажове и дюнни комплекси може да се наблюдава характерната псамофитна растителност, която включва както отворени тревни фитоценози, с разредена растителност близо до брега, така и тревни съобщества на стабилизираните дюни. Основните растителни видове, разпространени по нестабилизираните пясъци са: морският ветрогон

stabilized sands, dominated mainly by field wormwood (Artemisia campestris), clematis (Cionura erecta), mosses and lichens. The wetland plants - common reed (Phragmites australis) and bulrush (Typha), which grow at the mouth of the river and sometimes reach a height of 3 meters, offer waterfowl good conditions for nesting and shelter.

The name comes from Black Cape as "opposition" to the "white" names to the south. The Black Cape protrudes into the Black Sea between Cape Galata and Cape St. Atanas. It is located about 3.5 km south of the mouth of Shkorpilovska river. Its altitude is about 80 m and it is built of sandstones, its slopes are steep and terraced by landslides. The original Greek name of the Black Cape is Mavro Molo, the Turkish - Kara burun - Kara burun. "Kara" is a

(*Eryngium maritimum*) наричан също и приморски ветрогон, крайморското какиле (*Cakile maritima*), приморска млечка или морски сърп (*Euphorbia paralis*), морско зеле (*Crambe maritima*), коренищни житни видове, като пясъчен леймус/пясъчен класник (*Leymus racemosus*) и песъчар (*Ammophila arenaria*).

По стабилизираните пясъци се формират затворени растителни съобщества, доминирани основно от полски пелин (*Artemisia campestris*), клинавиче (*Cionura erecta*), мъхове и лишеи. Блатните растения - обикновена тръстика (*Phragmites australis*) и папур (*Typha*), които растат по устието на реката и достигат понякога височина до 3 метра, предлагат добри условия за гнездене и

убежище за водните птици. Наименованието идва от Черни нос и „противостои” на „белите” наименования на юг. Нос Черен нос се вдлъбва в Черно море между нос Галата и нос Св.Атанас. Намира се на около 3,5 km южно от устието на Шкорпиловска река. Височината му е около 80 m и е изграден от пясъчници, склоновете му са стръмни и терасирани от свлачища. Оригиналното гръцко наименование на Черни нос е Мавро Моло, турското - Кара бурун – Kara burun - Kara е турска дума и освен „черен”, означава още „лош, лют, остър”. Южно от устието на река Камчия, срещу Кара бурун се намира подводна скала, на която са засядали множество кораби. С веремето

там се е образувало едно своеобразно морско гробище. През Първата световна война Варненският залив и Варненското крайбрежие са били минирани с цел защита. Легенда разказва, че около Черни нос има потънало съкровище от турски гемии. За това, обаче, няма никакви научни доказателства.

Прекрасните природни забележителности на територията предполагат засилен интерес към маршрута от любителите на фототуризма, еко-туризма, пешеходния туризъм, познавателния туризъм, научен и тематичен туризъм.

Turkish word and besides "black", it also means "bad, fierce, coarse". South of the mouth of the Kamchia River, opposite Kara Burun, an underwater rock has stranded many ships. Over time, a kind of a sea graveyard has formed there. During the First World War, Varna Bay and the Varna coast were mined for protection. Legend has it that there is a sunken treasure from Turkish ship around the Black Cape. However, there is no scientific evidence for this.

The wonderful natural landmarks of the territory make the route attractive to lovers of phototourism, eco-tourism, hiking, cognitive tourism, research tourism and thematic tourism.

Място за почивка с панорамна гледка - Вилна зона

Place For Rest With Panoramic Views - Villa Zone

След пресичане на град Бяла и кратко пътуване по черен път - около 300 м, пристигате на първата гледка с панорамна гледка към морето, където има информационно табло с информация за маршрута - пътна точка 2. Направени са маса и пейки от дърво са поставени тук. Мястото разкрива прекрасна гледка към морето и освен за отдих, може да се използва за наблюдение и фотографиране на насекоми и птици, танц на делфини, диви цветя и храсти.

After crossing the town of Byala and a short ride on a dirt road – about 300 m, you arrive at the first viewpoint with panoramic sea views, where there is an information board with information about the route – waypoint 2. A table and benches made of wood are placed here. The place reveals a wonderful sea view and in addition to relaxation, it can be used for observation and photography of insects and birds, the dance of dolphins, wildflowers and shrubs.

Място за почивка с панорамна гледка - над плаж Бяла река

Place For Rest With Panoramic View - Above Byala Reka Beach

Достигайки устието на река Бяла река, на просторна поляна над нея има място за почивка с прекрасна панорамна гледка към плажа Карадере - пътека 5. Тук можете да направите панорамни снимки и кратка почивка преди предстоящото спускане до дефиле на река Бяла река. Тук са поставени маса и пейки от дърво.

Reaching the mouth of the river Byala Reka, on a spacious meadow above it there is a place for rest with a wonderful panoramic view overlooking the Karadere beach – waypoint 5. Here you can take panoramic photos and a short break before the forthcoming descent to the gorge of the river Byala Reka. A table and benches made of wood have been placed here.

Чешма Алекса

Aleksa Fountain

Дълго и плавно спускане води до коритото на река Бяла река. Пресичането на река Бяла река е една от трудните части, но в повечето случаи, когато земята е суха, това не е проблем. На северния склон на дефилето има чешма, където велосипедистите и екотуристите могат да се освежат, преди да продължат.

A long and smooth descent leads to the bed of the river Byala Reka. The crossing of the river Byala Reka is one of the difficult parts, but in most cases, when the ground is dry, it is not a problem. There is a fountain on the northern slope of the gorge, where cyclists and eco-tourists can refresh themselves before continuing.

Карадере Южен плаж

Karadere South Beach

Плажът Карадере е последният истински див плаж и един от най -дългите по българското Черноморие. Маршрутът минава успоредно на плажа и на места граничи с гора, другаде с храсти. Сред девствената природна среда има място за почивка.

Karadere beach is the last genuinely wild beach and one of the longest on the Bulgarian Black Sea coast. The route runs parallel to the beach and in places borders a forest, elsewhere shrubs. Amidst the pristine natural environment, there is a place for rest.

Северният плаж Карадере

Karadere North Beach

Крайната точка на жълтия колоездачен маршрут е плажът Карадере на север. Ето крайната точка на жълтия маршрут и началната точка на синия маршрут.

The end point of the yellow cycling route is Karadere beach north. Here is the end point of the yellow route and the start point of the blue route.

Велосипеден син път

Bicycle Blue Route

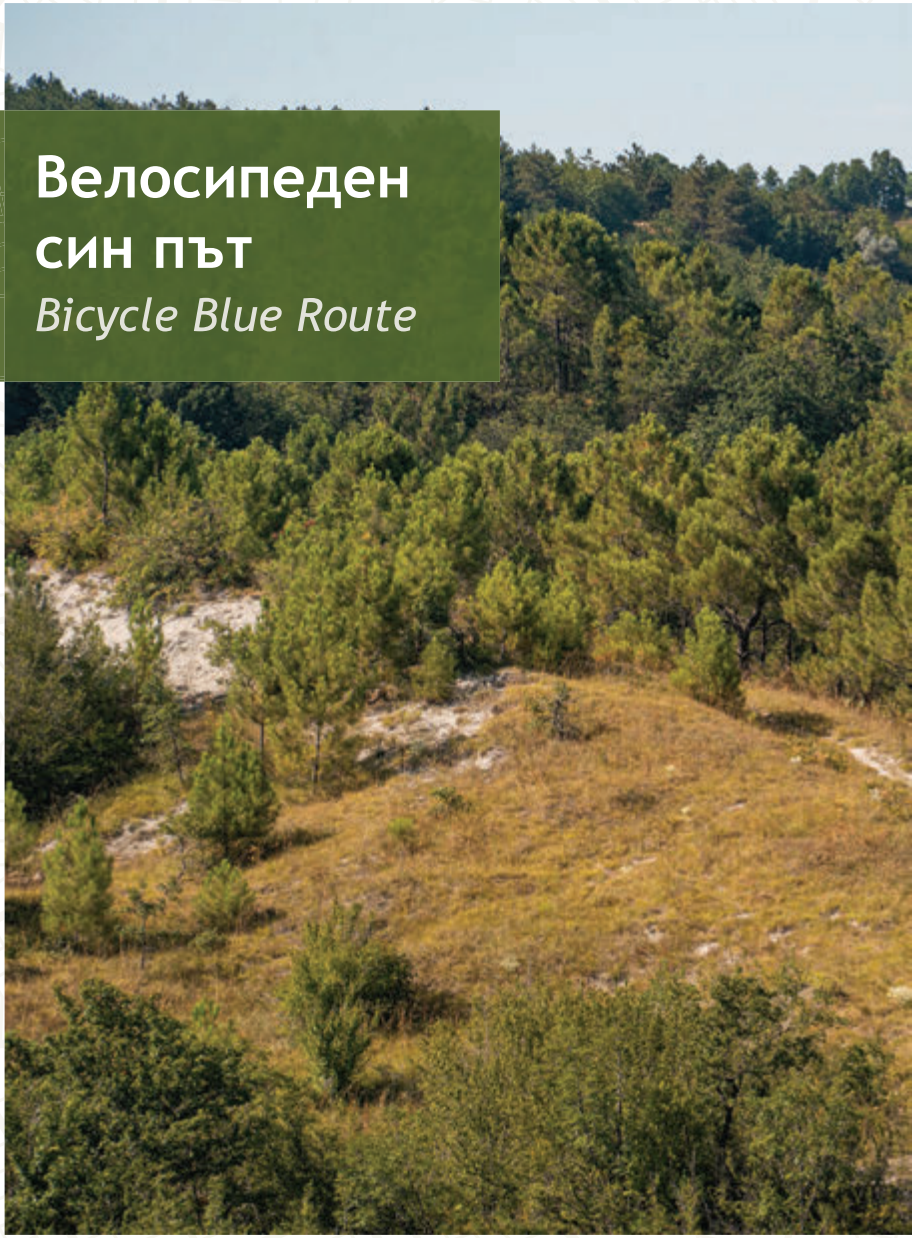

Велосипеден син път

Bicycle Blue Route

Старт *Starting Point*

42.91796°
27.85599°

1 **Табела** *Signboard*

42.92773°
27.90246°

Край на маршрута *End of Route*

42.94584°
27.90059°

Информация за маршрута

Information on Route

Общо разстояние / *Total Distance*
6,24 км

Изкачвания / *Elevation Gain*
142 м

Маркировка / *Marking*
синя / *Blue*

Настилка / *Surface*
черен път / *Dirt Road*

Ниво на трудност / *Level of Difficulty*
от 1 до 5 / *From 1 to 5*

Техническа трудност / *Technical Difficulty*
от 1 до 5 / *From 1 to 5*

Свързващият маршрут дава прекрасната възможност да се обединят два веломаршрута със съвсем различен характер (Бяла - Шкорпиловци и Бяла - Карадере), за да се направи едно по-голямо кръгово каране. По този начин велосипедистите получават не само по-голяма дистанция, но и много разнообразно изживяване. В тази отсечка преобладава най-вече гората, но има две места, които си заслужава да се посетят. Едното е скритата и почти неизвестна природна забележителност "Канарата" - огромен скален навес, малко езеро и водопад, а другото е прекрасната гледка над Черни нос.

Синият маршрут има за начална точка оформеното място за отдих на плажа Карадере-север , където е поставено информационно табло. Тук вело и еко

This connecting route gives the wonderful opportunity to combine two cycling routes with completely different features (Byala - Shkorpilovtsi and Byala - Karadere) to make one longer round trip. In this way, cyclists get not only a longer ride, but also a very diverse experience. This section is dominated by forest, but there are two places worth visiting. One is the hidden and almost unknown natural landmark Kanarata - a huge rock overhang, a small lake and a waterfall, and the other is the beautiful view over the Black Cape.

The blue route starts the place for rest on the Karadere north beach, where there is an information board. Here cyclists and eco-tourists can get information about the routes in both directions and enjoy the beautiful sea views.

Whether you start from Shkorpilovtsi to Karadere or vice versa, in the beginning there

туристите могат да се запознаят с информация за маршрутите в двете посоки и да се насладят на прекрасните гледки към морето.

Независимо дали започнете от Шкорпиловци към Карадере или обратно, в началото ще има на моменти стръмно изкачване по горски пътища. Тъй като има немалко разклонения, на които лесно може да се тръгне в грешна посока, трябва да се следят внимателно маркировките.

От началната точка - информационната табела с място за отдих северно от реката на Карадере тръгнете на юг и след около 280 м пътя завива надясно отдалечавайки се от морето. След още около 330 м хванете пътя надясно нагоре. На около 1,5 км от началото, при плавен

will be at times a steep climb on forest roads. As there are quite a few forks where you can easily go in the wrong direction, the markings must be followed carefully.

From the starting point – the information board at the place for rest north of the river of Karadere, go south and after about 280 m the road turns right away from the sea. After another approx. 330 m, take the road to the right uphill. About 1.5 km from the start, at a smooth left turn, cyclists can turn right to the gorge to see the landmark Kanarata. There is no clear path, but from wherever you approach, you will reach the river where the waterfall is, or to a path along a rocky edge that leads to the right place. If you take the right approach, the place will be 100-150 m from the road.

While looking at the expanse of the sea, you

ляв завой може велосипедистите да се отбият надясно към дерето, за да се види забележителността "Канарата". Няма ясно изразена пътека, но от където и да се подходи ще се стигне до рекичката, на която е водопадът или до пътека по скален ръб, която отвежда до където трябва. Ако се уцели най-правилния подход, мястото е на 100-150 м от пътя.
По време на наблюденията на морската шир могат да бъдат видени и с просто око единични екземпляри на най-малобройния черноморски делфин афала/афалина (*Tursiops truncatus*) - хищник от най-висок порядък, обитаващ крайбрежните води. Друг вид делфин, който може да бъде наблюдаван е морската свиня (Муткур) (*Phocoena phocoena*). Видът е многократно по-малоброен от обикновения делфин, обитава крайбрежията, най-често до 2–3 морски мили от

can see even with the naked eye single specimens of the smallest Black Sea dolphin – the bottlenose dolphin (Tursiops truncatus) – the top predator inhabiting the coastal waters. Another species of dolphin that can be observed is the harbour porpoise (Phocoena phocoena). This species is many times fewer in number than the common dolphin; it inhabits the coast, most often up to 2-3 nautical miles from the shore with a depth of 30-35 m.

*The route continues along a dirt road through a mixed deciduous forest with a predominance of Turkey oak (Quercus cerris), Hungarian oak (Quercus frainetto) – characteristic species of habitat 91M0, and common hornbeam (Carpinus betulus), a representative species for habitat *91G0.*

In early spring, when the trees have not yet leafed, we can see some of the early spring

брега с дълбочина 30–35 м. Маршрутът продължава по черен път през смесена широколистна гора с преобладаване на цер (*Quercus cerris*), благун (*Quercus frainetto*) - характерни видове за местообитание 91M0 и обикновен габър (*Carpinus betulus*), представителен вид за местообитание *91G0.

В ранна пролет, когато дърветата още не са се разлистили можем да съзрем някои от ранните пролетни цветя – кокиче (*Galanthus nivalis*), синчец (*Scilla bifolia*), минзухар (*Crocus flavus* или *Crocus aureus*) , жълт гарвански лук (*Gagea*), бял гарвански лук (*Ornithogalum*), лисичина (*Corydalis*) и жълтурче (Ranunculus ficaria), потайниче (*Anemone hepatica*), момината сълза (*Convallaria majalis*), момковата сълза (*Polygonatum multiflorum*) и пролетното секирче

flowers – snowdrop (Galanthus nivalis), alpine squill (Scilla bifolia), crocus (Crocus flavus or Crocus aureus), hairy star of Bethlehem (Gagea), garden star of Bethlehem (Ornithogalum), hollow root (Corydalis cava), celandine (Ranunculus ficaria), liverwort (Anemone hepatica), lily of the valley (Convallaria majalis), Solomon's seal (Polygonatum multiflorum) and spring vetchling (Lathyrus vernus Bernh.). The summer is the time of the nettle-leaved bellflower (Campanula trachelium), the largest representative of the lilies – the martagon lily (Lilium martagon), salep plants/orchids (Orchidaceae).

The area is famous for its wealth of bird species and is one of the most important places in the country for the honey buzzard (Pernis apivorus), the lesser spotted eagle (Aquila pomarina), the booted eagle (Hieraaetus pennatus) and the woodlark (Lullula arborea).

(*Lathyrus vernus Bernh*). През лятото се появяват коприволистната камбанка (*Campanula trachelium*),най-едрият представител на кремовете – петровият кръст (*Lilium martagon*), салепови растения /орхидеи/(*Orchidaceae*).

Районът е известен с птичето си богатство и едно от най-значимите места в страната за осояда (*Pernis apivorus*), малкия креслив орел (*Aquila pomarina*), малкия орел (*Hieraaetus pennatus*), горската чучулига (*Lullula arborea*).

Ако пропуснем Канарата, пътят продължава през дере и рекичка, скоро след които трябва да се внимава за отбив-

If you decide to skip the Kanarata, the road continues through a ravine and a small river, soon after which you must watch for a right turn that leads back in the direction of the sea. Then the road arches smoothly to the left and, now parallel to the shore, begins to climb. Through the branches of the forest on the right side you can catch a glimpse of the sea – if you want, you can go and enjoy the view. The best panorama is 3.6 km from the beginning, but caution is needed here because the road and the edge are slipping.

Then follows a forest section and a steep descent to the beach of Shkorpilovtsi. The route continues along a ridge passing deciduous and coniferous forests, after which it begins

ка надясно, която връща в посока към морето. После плавно извива наляво и вече успореден на брега, започва да се изкачва. През клоните на гората от дясната страна леко се вижда морето, ако желаете можете да отидете и да се порадвате на гледката. Най-хубавата панорама е на 3,6 км от началото, но тук е нужно повишено внимание, защото пътят и ръбът се свличат.

Следва преход през гората и стръмно спускане към плажната ивица на КК Шкорпиловци. Маршрутът продължа-

to descend. At the bottom of the descent, you come to a road running a few tens of meters parallel to the shore. Passing through an improvised camping area full of caravans, you reach the end point at the beach in the resort part of Shkorpilovtsi.

The end point of the blue route connecting the red with the yellow route is in the area of the holiday complex Panorama, on the coast. There is a place for rest there with panoramic views and an information board.

ва по било минавайки покрай широколистни и иглолистни гори, след което започва да се спуска. В долната част на спускането се излиза на път успореден на брега и на няколко десетки метра от него. Преминавайки през импровизирана къмпинг зона пълна с каравани, се стига до крайната точка на плажа в курортната част на Шкорпиловци.

В района на почивният комплекс „Панорама‘‘, на крайбрежната ивица е крайната точка на синия маршрут, свързващ червения и жълтия маршрути. Оформено е място за отдих с панорамна гледка и е поставена информационна табела.

Кула за наблюдение на птици

Birdwatching Tower

Непосредствено до природната забележителност "Белите скали" се издига Кулата за наблюдение на птици, която е трета пътна точка по Червения маршрут. Кулата представлява двуетажна дървена постройка с обща височина спрямо терена 8,16 м. Достъпът до етажите е посредством дървени стъпала, които преодоляват денивелацията между нивата. Постройката е открита, без покрив. Дървените колони в ъглите на кулата се позиционират върху единични стоманобетонни фундаменти. Обезопасяването по нивата е с дървени парапети с височина 1,10 м.

Next to the natural landmark White Rocks is the Birdwatching Tower, which is the third waypoint on the Red Route. The tower is a two-floor wooden structure with a total height of 8.16 m from the ground. The access to the floors is by wooden steps, which overcome the elevation between the levels. It is an open structure without a roof. The wooden columns in the corners of the tower are placed on single reinforced concrete foundations. The two levels are secured with wooden railings with a height of 1.10 m.

The birdwatching tower offers an incredibly beautiful panoramic view of Cape St. Atanas

Crested lark / *Galerida cristata*

Black vulture / *Coragyps atratus*

Pelican

От кулата за наблюдение на птици се открива невероятно красива панорамна гледка към нос Свети Атанас и Черния нос. Тук е мястото, през което преминава прелетния път Via Pontica – един от главните маршрути за миграция на птици от Европа към Африка. Наблюденията на птици могат да се провеждат по всяко време на годината. Много благоприятен сезон е пролетта. Прелетите са главно в сутрешните часове, а при някои видове и през нощта. За препоръчване са излетите в ранна утрин под ръководството на опитни познавачи. От кулата могат да се наблюдава и полета на типичните

and the Black Cape. Here is where the Via Pontica flyway passes – one of the main bird migration routes from Europe to Africa. Bird-watching can take place at any time of the year. Spring is a very favourable season. The migration flights are mainly in the morning, but some species fly over at night. Trips in the early morning under the guidance of experienced specialists are recommended. The flights of the typical for the territory red-backed shrikes, pied and isabelline wheatear, European shag, alpine swifts, rosy starlings, calandra and greater short-toed larks and cranes can be watched from the tower. It is recommended that the initial observations be made under the

за територията червеногърби сврачки, черногърби и ориантални каменарчета, качулати корморани, алпийски бързолети, розови скорци, дебелоклюни и късопръсти чучулиги, жерави. Препоръчително е първоначалните наблюдения да се извършват под ръководството на опитен експерт- наблюдател.

Кулата за наблюдение на птици е едно от местата, от което любителите на фотографията и фототуризма могат да разгърнат на воля творческия си потенциал. Природните характеристиките на мястото, подбрано за изграждане на Кулата за наблюдение на птици и възможностите, които самата тя предлага, разкри-

guidance of an experienced expert birdwatcher.

The birdwatching tower is one of the places from which lovers of photography and photo-tourism can unleash their creative potential. The natural characteristics of the site selected for the construction of the birdwatching tower and the opportunities it offers reveal impressive views. Depending on the studied data and the characteristics of the passage of the different species of birds, specialized cycling tours oriented predominantly to photographic activities can be planned by day and time.

Photo-tourism enthusiasts can choose the right time and desired weather conditions for capturing natural landscapes. Light, depth and

ват впечатляващи гледки. В зависимост от проучени данни и характеристики на прелата на различните видове птици, могат да се планират по време и часови диапазон специализирани велосипедните турове, ориентирани към основна цел фотографски активности.

Любителите на фототуризма могат да подберат точното време и желани атмосферни условия за заснимане на природните пейзажи. Светлината, дълбочината и разположението на предметите и атмосферните условия са от съществено значение за пейзажните снимки. Интензитетът, цветът и посоката на светлината се променят поради фактори като различни часове на деня, сезони, влажност на въздуха, ъгъл на падане на слънцето, състояние на облаците и географско местоположение. Мястото е благодатно за използване на най-важните елементи на пейзажната фотография - дълбочина, прилагане на техниката на широките ъгли и формирането на драматичен преден план.

Съчетаването на предизвикателствата на красивата природна среда, необятната морска шир, панорамния аспект на изгледа, разнообразните растителни видове и уникалните възможности, които предлага Via Pontica правят Кулата за наблюдение на птици значима притегателна точка за фотолюбители, природолюбители, учени и специалисти не само на територията на община Бяла, но и на регионално, и национално ниво.

location of the objects and weather conditions are essential for landscape photography. The intensity, colour and direction of light change due to factors such as different times of the day, seasons, humidity, angle of the sunlight, cloudiness and geographic location.

The place is conducive to the use of the most important elements of landscape photography – depth, application of the wide angles technique and creation of a dramatic foreground.

The combination of the challenges of the beautiful natural environment, the vast expanse of the sea, the panoramic views, the diverse plant species and the unique opportunities Via Pontica offers make the birdwatching tower a significant attraction for photographers, nature lovers, scientists and professionals not only from the municipality of Byala, but also at regional and national level.

Хотели

Бяла Бийч Ресорт
0893 014407,
Маргарита,
marketing@byalabeachresort.net

Сол Луна Бей Резорт
0556/39810
zlatka.kuneva@lunabay.solmelia-bg.com

Иван Москояни
0899109590
i.moskoiani@abv.bg

Димов
0887276142
de.da.abc.com.1973@abv.bg

Камъка
0888643940,
0888430134,
05143/28 71
info@kamaka-bg.com

Романтик
0898631041,
0877 491 991
demosdb@abv.bg

Лагуна
0899855150
hot_laguna@abv.bg

БЯЛА Перла
0888384613,
0899535538
В.Карабинова
karabinova@mail.bg

Светлана
0887412370
svetlana.byala@abv.bg

Хоризонт
0889199429
lavor_penev@abv.bg

Аморе
0886450226
hotelamore24@gmail.com

Жасмин Княз Борис
№3, 0888376754

Ива Резорт
0887 034400,
0899428217
Iva_resort@ abv.bg

Кипарис
0887795300
kiparis_byala@abv.bg

Русалка
Гр.Бяла ,ул „ Йордан Ноев „ №1

Панайотови
05143/2004,
0897840749
stefani_59_av@abv.bg

Старата котва
0899932301
theoldanchotel@abv.bg

Теразини“ 6 къщи
0888839299,
032/658480,
0888 221 450
terazini@dir.bg

Валмар
0898835901
walmar@abv.bg

Сани
0888513541
sve 123@abv.bg

Москояни
0899899801
dmoskoianov@abv.bg

Динко
0889947229

Роза
0879042466, 05143 2466
kashtaroza@abv.bg

Магнолия
0889 370 941
banalievi_byala@abv.bg

Амфора
0896 813 005
info@complexamfora.com

Руми
0888 165 453

Татяна
0887 600 661
Bozhidar_work@abv.bg

Изгрев
0876400966, 05143/
22 90

Стелла Палас
0886737718

Палацо Бяла
0888 814 339
pallazo_byala@mail.bg

Евин Рай
0888001813
totev@ehc.sk

Миранис
0899 436927
Zlatev 75@yahoo.com

Слънцето на ПИ
0898683808
ivanova@bgone.net

Надежда
0892450093
Ilijana_zafirova@abv.bg

Къща Вемара Клуб
052/600 728,
0882 642 235

Елеганс
0888384613,
0876 656 824

Ян Бибиян
0889370941
banalievi_biala@abv.bg

Захариеви
0889300941, 05143/2365
zaho_76@abv.bg

Простор
0889140113
dani.petkova@ abv.bg

Елеонор
0896469669
lili_byala@abv.bg

Чайка
0895721024

Морски рай
0897939607
bogdanova.65@abv.bg

Захарен пясък
0888 355 390
margaritazn@abv.bg

Тодорови
0898 756 918
kushtazagosti@abv.bg

Бяла Грейп Хаус
0899799110
juliko67@abv.bg

Лагера
0877 067 835

Вилла Галина
0886 445 990
iavor_penev@abv.bg

Hotels

Byala beach resort
Primorska Street - 5
0893 014407
marketing@byalabeachresort.net

Sol Luna Bay Resort
Luna area;
0556/39810
0884 271 755
zlatka.kuneva@lunabay.solmelia-bg.com

Ivan Moskoyani
Gospodin Milushev Street 49
0899109590
i.moskoiani@abv.bg

Dimov
Khan Tervel street 25
0887276142
de.da.abc.com.1973@abv.bg

Kamaka
Yordan Noev street 4
0888643940
0888430134
05143/28 71
info@kamaka-bg.com

Romantic
Chernomorka street 36
0898631041
0877 491 991
demosdb@abv.bg

Laguna
Khan Tervel Street - 18
0899855150
hot_laguna@abv.bg

White Pearl
Chernomorka street - 40
0888384613, 0899535538
karabinova@mail.bg

Svetlana
Khan Krum street 16
0887412370
svetlana.byala@abv.bg

Horizon
Ivan Kalshev street 27a
0889199429
lavor_penev@abv.bg

Amore
Khan Tervel street 27
0886450226
hotelamore24@gmail.com

Jasmin Knyaz Boris
Street 3
0888376754

Iva resort
Chernomorka street 7
0887 034400,
Iva_resort@ abv.bg

Kiparis
Chernomorka street 47
0887795300
kiparis_byala@abv.bg

Rusalka
Yordan Noev street 1

Panayotovi
Bregova street 1
05143/2004;
0897840749
stefani_59_av@abv.bg

The Old Anchor
Khan Tervel street 2
0899932301
theoldanchotel@abv.bg

Terazini – 6 houses
Khan Kardam street 11
0888839299,032/658480
terazini@dir.bg

Walmar
Zdravko Bombov street 13
0898835901
walmar@abv.bg

Sani
Khan Tervel street 21
0888513541
sve 123@abv.bg

Moskoyani 1,2,3,4
Gospodin Milushev St. 45
0899899801
dmoskoianov@abv.bg

Dinko
Khan Omurtag street 19
0889947229

Roza
Podvodnichari street 5
0879042466, 05143 2466
kashtaroza@abv.bg

Magnolia
Khan Asparuh 22
0889 370 941
banalievi_byala@abv.bg

Amphora
Khan Tervel 4
0896 813 005
info@complexamfora.com

Rumi
Podvodnichari street 3
0888 165 453

Tatyana
Bregova street 14
0887 600 661
Bozhidar_work@abv.bg

Izgrev
Dimitar Panchev street 38
0876400966
05143/ 22 90

Stella Palace
Khan Asparuh street 29
0886737718

Palazzo Byala
Andrey premyanov street 29;
0888 814 339
pallazo_byala@mail.bg

Evin Ray
Khan Asparuh street 42
0888001813
totev@ehc.sk

Miranis
Yordan Noev street 22
0899 436927
Zlatev 75@yahoo.com

The Sun of Pi
Khan Krum street 34
0898683808
ivanova@bgone.net

Nadezhda
Andrey Premyanov Street. 90
0892450093
Ilijana_zafirova@abv.bg

Guest House Vemara Club
Marshal Zhukov street 1
052/600 728
0882 642 235;
tradepharma@abv.bg

Elegance
Andrey Premyanov Street 26
0888384613

Yan Bibiyan
Khan Omurtag street 22
0889370941
banalievi_biala@abv.bg

Zaharievi
Andrey Premyanov St. 21
0889300941
05143/2365
zaho_76@abv.bg

Prostor
Beli nos street 15
0889140113
dani.petkova@ abv.bg

Eleonor
Andrey Premyanov street 25
0896469669
lili_byala@abv.bg

Chayka
St. Atanasiy street 120
0895721024

Morski Ray
Yordan Noev street 18
0897939607
bogdanova.65@abv.bg

Sugar Sand
Khan Asparuh street 31
0888 355 390
margaritazn@abv.bg

Todorovi
Grozdyo Zhelev street 38
0898 756 918
kushtazagosti@abv.bg

Byala Grape House
Stara Planina street 25
0899799110
juliko67@abv.bg

Lagera
Tsar Simeon street 14
0877 067 835

Villa Galina
Khan Tervel street 29
0886 445 990
iavor_penev@abv.bg

Ресторанти Една Звезда

Ресторант Москояни
Ул „Г.Милушев „ № 43

Ресторант Кораба
ул“Иван Калчев“ № 26

Ресторант Воденицата
Ул“Черноморка „ № 34

Ресторант „Уайт Клифс Парк“
Ан.Премянов“ №81

Ресторант Коста Белла
Ул“Приморска № 8

Класически ресторант Жасмин
Ул“Княз Борис I „ № 3

Класически ресторант Чинар
Ул“Черноморка „ № 16

Специализиран ресторант Чайка
Бул“Свети Атанасий“№120

Ресторанти 1 звезда Общо места 775 На закрито 215 На открито-560

Ресторанти Две Звезди

Ресторант Горица
С.Горица

Ресторант Камъка
Ул „Йордан Ноев „ № 4

Ресторант Иван Москояни
ул“Г.Милушев“ № 49

Ресторант Рибарска къща
Ул“Екзарх Антим I „№ 3

Ресторант Панорама
Ул“Хан Крум“ № 26

Ресторант Маргарити
Ул“Хан Тервел „ № 10

Ресторант „Окото“
Ул.“Хан Тервел“

Ресторанти 2 звезди Общо места 586 На закрито 211 На открито 375

Ресторанти Три Звезди

Ресторант Ива Резорт
Ул.“Черноморка „ № 7

ОБЩ БРОЙ РЕСТОРАНТИ **15**
ОБЩ БРОЙ МЕСТА ЗА СЯДАНЕ **1411**
НА ЗАКРИТО **476**
НА ОТКРИТО **935**

Снекбар

СНЕКБАР Старата чешма
Ул“Иван Калчев“№ 11 а

СНЕКБАР Аспрос
Ул“Цар Ивайло“ № 1

СНЕКБАР Ореха
Ул „Черноморка „ № 33

СНЕКБАР Валмар
Ул“Здравко Бомбов № 13

СНЕКБАР ДРИЙМ ВЮ
Ул“Македония „ № 4

СНЕКБАР Лагуна
Ул „Хан Тервел „ № 18

СНЕКБАР Бялата Панорама
Бул“Свети Атанасий“ №98

СНЕКБАР Турта
Ул „Никола Ковачев“ № 1

СНЕКБАР РАЙ
Морски плаж „ Бяла Централен I

СНЕКБАР Терещенков
Ул „Черноморка“ № 1

СНЕКБАР Палацо
Ул“Ан.Премянов“№29Б

СНЕКБАР ЕРРОР
Ул“Ан.Премянов“№20

СНЕКБАРПОСЕЙДОН
Ул“Трифон Милушев „ № 72

Бар-спортен център ИВА
Ул“Черноморка“ № 7

ВИНАРНА ПОЛИХРОНОВ
Ул“Трифон Милушев № 1

One-Star Restaurants

Moskoyani restaurant
G. Milushev Street No. 43

The Ship
G. Milushev Street No.43

Watermill Restaurant
Chernomorka Street No.34

White Cliffs Park Restaurant
"An.Premyanov" No.81

Costa Bella Restaurant
Primorska Street 8

Classic restaurant Jasmine
"Prince Boris I" Street No.3

Classic restaurant Chinar
Chernomorka Street No.16

Specialized restaurant Chaika
St. Athanasius Boulevard No.120

Restaurants 1 star Total places 775 Indoor 215 Outdoors-560

Two-Star Restaurants

Restaurant Goritsa
Goritsa village

The Stone Restaurant
Yordan Noev Street No. 4

Restaurant Ivan Moskoyani
G. Milushev Street No. 49
Fisherman's house restaurant
Exarch Antim I Street No. 3

Panorama restaurant
26 Khan Krum Street

Margaritas Restaurant
Khan Tervel Street No. 10
Okoto Restaurant
Khan Tervel Street

*2 star restaurants Total places **586** Indoor **211** Outdoors **375***

Three-Star Restaurants

Restaurant Iva Resort
Chernomorka Street No. 7

*TOTAL NUMBER OF RESTAURANTS **15***
*TOTAL SEATS **1411***
*INDOOR **476***
*OUTDOOR **935***

Snackbars

SNACKBAR The old fountain
Ivan Kalchev Street No. 11 a

SNACKBAR Aspros
Tsar Ivaylo Street No. 1

SNACKBAR Walnut
Chernomorka Street No. 33

SNACKBAR Walmar
"Zdravko Bombov" Street No. 13

SNACKBAR DREAM VIEW
Macedonia, Street No. 4

SNACKBAR Lagoon
Khan Tervel Street 18

SNACKBAR White Panorama
Bul. "Saint Athanasius" No.98

SNACKBAR Turta
Nikola Kovachev Street No. 1

SNACKBAR PARADISE
Central beach I, Byala

SNACKBAR Tereshchenkov
Chernomorka Street „1

SNACKBAR Palazzo
An.Premyanov Street No.29B

SNACKBAR ERROR
An.Premyanov Street No.20

SNACKBAR POSEIDON
Trifon Milushev Street 72

Sports bar center IVA
Chernomorka Street No. 7

WINERY POLYCHRONOV
Trifon Milushev Street No. 1

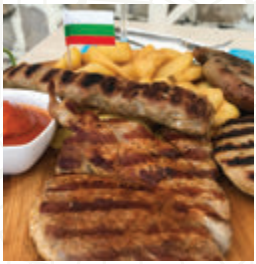

Полезни телефони гр. Бяла

Useful Area Phones Byala

Общинска администрация Бяла / *Byala Municipality City Hall*

Адрес: гр. Бяла, 9101, ул. „Андрей Премянов“ 29 / ул.
Address: 9101 Byala, 29 Andrey Premyanov str.
И-мейл / *E-mail:* **mayor@byala.org**
Тел / *Phone:* **+359 5143 23 79**

Поликлиника Бяла / *Byala Municipality Public Health Center*
Адрес: гр. Бяла, 9101, ул. „Йордан Ноев“ 9
Address: 9101 Byala, 8 Yordan Noev str.
Тел / *Phone:* **112**

Спешна помощ / *Emergency Number:* **112**

Полиция Бяла / Byala Police Division
Адрес: гр. Бяла, 9101, ул. „Андрей Премянов“ 14
Address: 9101 Byala, 14 Andrey Premyanov str.
Тел / *Phone:* **112**

Туристически информационен център Бяла
Tourism Informational Center Byala
Адрес: гр. Бяла, 9101, ул. „Андрей Премянов“ 14
Address: 9101 Byala, 14 Andrey Premyanov str.
Тел / *Phone:* **+ 359 5143 23 33**

Автогара / *Bus Station*
Адрес: гр. Бяла, 9101, ул. „Михаил Иванов“ 20
Address:9101 Byala, 20 Mihail Ivanov str.
Тел / *Phone:* **+359 897 801 346**

Project funded by
EUROPEAN UNION

Common borders. Common solutions.

www.blacksea-cbc.net

Редактор на материала / *The Editor of the Material*
Община Бяла / Byala Municipality
Адрес: България Варненска област
гр. Бяла, 9101, ул. «Андрей Премянов» 29
Address: 9101 Byala, 29 Andrey Premyanov Str.
Varna Region Bulgaria
Телефон / *Phone:* +359 5143 23 79
Имейл / *E-Mail:* pr@byala.org
Уебсайт / *Website:* www.byala.org

Наименование на програмата / *The Title of The Programme*
Съвместна оперативна програма Черноморски басейн 2014-2020
Joint Operational Programme Black Sea Basin 2014-2020

Редактор на материала / *Editor of The Material*
Община Бяла / Byala Municipality

Дата на публикуване / *Date of Publishing*
September 2021

Съвместната оперативна програма Черноморски басейн 2014-2020 г. се съфинансира от Европейския съюз чрез Европейския инструмент за съседство и от участващите държави: Армения, България, Грузия, Гърция, Република Молдова, Румъния, Турция и Украйна.

Тази публикация е създадена с финансовата помощ на Европейския съюз.
Съдържанието и е единствена отговорност на Община Бяла и не отразява непременно вижданията на Европейския съюз.

Joint Operational Programme Black Sea Basin 2014-2020 is co-financed by the European Union through the European Neighbourhood Instrument and by the participating countries: Armenia, Bulgaria, Georgia, Greece, Republic of Moldova, Romania, Turkey and Ukraine.

This publication was produced with the financial assistance of the European Union. Its contents are the sole responsibility of Byala Municipality and do not necessarily reflect the views of the European Union.